SAKİ

Lady Anne Susuyor

Babil Kitaplığı

Jorge Luis Borges tarafından hazırlanan fantastik edebiyat dizisi

Dost Kitabevi Yayınları

Her büyük yazar işe iyi bir okur olmakla başlar ve yıllar geçtikçe, tercih ettiği ya da dışladığı okumalarıyla kişisel bir kitaplık yaratır.
Buenos Aires'teki Ulusal Kitaplık'ın (ki burada dünyanın başka yörelerinde bulunmayan kitapların olduğu söylenir) yöneticisi Jorge Luis Borges bu kitap bolluğundan yararlanmasını bildi: Zaten büyülenmiş okurlarına, derin bilgi ve neşesiyle, şaşırtıcı derecede ilginç derlemeler hazırlayıp sundu.
Düşsel edebiyatın mücevherlerini oluşturan metinleri bir araya getirdi ve onun en güzel hikâyelerinden biri olan Babil Kitaplığı, aynı zamanda dizinin adı oldu.
1975 ile 1985 arasında yayımlanan bu dizi, daha şimdiden bir edebiyat klasiğidir. Bir araya gelen bu kitaplar aynı zamanda Buenos Aires'in bu büyük kütüphanecisine adanmış en duygusal anıtlardan da birini oluşturur.

İyi okumalar.

F. M. Ricci

Dost Kitabevi

Babil Kitaplığı

Lady Anne Susuyor
Saki

önsöz

Jorge Luis Borges

The Reticence of Lady Anne
The Story-Teller
The Lumber-Room
Gabriel-Ernest
Tobermory
The Background
The Unrest-Cure
The Peace of Mowsle Barton
Quail Seed
The Open Window
Sredni Vashtar
The Interlopers
Saki, Hector Hugh Munro

İngilizceden Çeviren:
Fatih Özgüven

Önsöz, İspanyolcadan Çeviren:
Mukadder Yaycıoğlu

ISBN 975-7501-29-8

Birinci Baskı (3000 adet), Haziran 1998, Ankara
İkinci Baskı (2000 adet), Kasım 1999, Ankara

Tasarım: Franco Maria Ricci, Marcella Boneschi
Fotokompozisyon: Fototype, Milano
Baskı: Pelin Ofset, Ankara

Önsöz

Thackeray, Kipling ve diğer birçok İngiliz aydın gibi Hector Hugh Munro da Doğu'da dünyaya geldi. İngiltere'de, anne ve babasından uzakta, terkedilmişlik duygusunu tanıyarak aman vermez iki teyzesinin sıkı gözetimi altında büyüdü. Munro soyadını köklü bir İskoç ailesinden, Farsçada kadeh sunan anlamına gelen Saki takma adını ise Rubailer'*den almıştır. Munro'nun kızkardeşi Ethel'in tanıklığına göre, vasisi olan teyzeleri Augusta ve Carlota gerçekten itici insanlardı. Hayvanlardan nefret etmeleri Munro'nun hayvanlara duyduğu sevgiden kaynaklanıyordu. Munro'nun yapıtları, yalnızca varlıkları bile çevresindeki insanların hayatını zehir etmeye yeterli, yaşı geçkin, iğrenç, kendi istekleri doğrultusunda hareket eden insanlar ve dostlukları bir tür büyü olan hayvanlarla doludur.*

Munro, üniversite öğrenimini İngiltere'de tamamladıktan sonra ülkesi Birmanya'ya döndü ve polis komiseri olarak çalışmaya başladı. Bir yıl içinde yedi kez sıtma nöbeti geçirmesi nedeniyle tekrar İngiltere'ye dönmek zorunda kaldı. Londra'da gazetecilik mesleğine atıldı. Westminster Gazette*'de politik taşlamalar yazdı. 1902-1908 yılları arasında Polonya, Rusya ve Paris'te* Morning Post*'un muhabirliğini yaptı. Paris'te güzel yemeklerin tadına varmayı ve kötü edebiyatı küçümsemeyi öğrendi. 1914 yılında, kırk dört yaşında, İngiltere'nin Fransa'ya gönderdiği yüz gönüllü asker arasında yer aldı. Er olarak katıldığı savaşta, 1916 yılının kışında Beaumont-Hamel saldırısında vurularak öldü. Son sözlerinin* "Put out that bloody cigarette!" [Söndür şu lanet sigarayı!] *olduğu söylenir. Savaşa gönderme yapmış olması muhtemeldir.*
Munro kozmopolit bir yaşam sürdü, ancak (aşağıda sözünü edeceğimiz bir öyküsü dışında) tüm yapıtları melankolik bir çocukluk yaşadığı İngiltere'de geçer. Yaşamı boyunca çocukluk dönemini unutmadı ve bu dönemde yaşadığı onulmaz talihsizlikler yapıtlarına malzeme oluşturdu. Bu olağandışı bir durum değil; bilindiği gibi "talihsizlik" sanatsal yaratımın öğelerinden biridir. Acı çektiği ve çok şey öğrendiği İngiltere, orta sınıfın en büyük uğraşısı olan can sıkıntısını tertiplemek ve sonsuza dek birtakım alışkanlıkları tekrarlamak demek olan Victoria dönemi İngilteresiydi. Munro, İngilizlere özgü acı bir nüktedanlıkla o dönem toplumunu hicvetti.

Bu seçkinin ilk öyküsü Lady Anne Susuyor *satirik olmayı oynayan acımasız bir öyküdür.* Masalcı Amca, *öykü sanatının alışkanlıkları ve sahte erdemlilikle alay eder. Yazarın talihsiz çocukluğunun izlerini taşıyan* Tavan Arası, Sredni Vaştar'*ın ön hazırlığı gibidir ve bazı noktalarıyla Wells'in* Duvardaki Kapı'*sını anımsatır.* Gabriel-Ernest *adlı öyküde Munro, alışageldiğimiz taşlama öğelerini aşarak her tür arkaizmden uzak, evrensel bir miti yeniden canlandırır.* Tobermory'*nin baş kişisi bir hayvandır; insansal ve ussal nitelikleri nedeniyle bir tehdit teşkil eder.* Derisi ve Gerisi, *bildiğimiz kadarıyla daha önce yazın dünyasında eşi görülmemiş tuhaflıkta bir öyküdür. Öykü kahramanı kırılgan olduğu sürece değerlidir; onurunu tekrar kazandığı andan itibaren ise bir hiçtir.* Dinlenmeme Kürü'*nde, öykü kahramanları meselenin özünü bilmezken okuyucu metinle eğlenceli bir biçimde suç ortaklığı yapar.* Mowsle Barton'da Huzur *adlı öyküde ise erki, büyüyü, cehaleti, kötülüğü, sefaleti ve düşkünlüğü bir araya getiren büyücülük düşüncesini yoğun bir biçimde duyumsarız.* Bıldırcın Yemi *garip başlığından itibaren insan davranışlarının keyfiliği ve aptallığını dolaylı olarak anlatır.* Açık Pencere'*nin ana konusu doğaüstü değil, doğaüstüye öykünmedir. Bu derlemede yer alan öykülerden ikisini seçmemiz gerekseydi (aslında bizi bu ikiliğe zorlayan hiçbir şey yok), hiç tereddütsüz* Sredni Vaştar *ve* Araya Girenler'*i seçerdik. Bunlardan birincisi, her iyi öykü gibi belli bir belirsizlik taşıyor: Bir yandan Sred-*

ni Vaştar'ın gerçekten bir tanrı olduğunu ve talihsiz çocuğun bunu sezinlediğini, diğer yandan Vaştar'ın çocuğun tapınması sonucunda tanrılaştığını ya da gücünü çocuktan aldığını, ancak çocuğun bunu bilmediğini varsayabiliriz. Sredni Vaştar'ın, geldiği bilinmeyene geri dönmesi iyi bir buluş. Aynı şekilde, çocuğun özgürlüğüne kavuşmaktan ötürü duyduğu neşe ile ekmek kızartmak gibi önemsiz bir işten ötürü duyduğu neşe arasındaki oransızlık da ilginç. Araya Girenler başlıklı öykü diğerlerinden tamamıyla farklı. Stevenson'ın Prens Otto'sunda olduğu gibi, olay, coğrafya bilgisinden çok düş gücüne dayanan ormanlarla dolu, gizemli Orta Avrupa'da geçer. Öykünün kişisel bir deneyimden kaynaklanıp kaynaklanmadığını hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Bu öyküyü, birçok kez ve değişik biçimler altında karşımıza çıkan zaman dışı bir öykü olarak algılıyoruz. Öykü kişileri olay örgüsünün dışında bir varlığa sahip değiller; ama bu nitelik mitlerle efsanelere özgü olduğu için öykünün lehine işliyor. Her ne kadar öykünün başlığı sonunu bildirir gibi görünse de, bu "son" şaşırtıcı ve inanılmaz derecede acıklı. Aslında aynı kişi olan iki adam, iki düşman, insanlık için değil de tanrı için birbirlerini kurtarıyorlar.
Saki, bir tür alçakgönüllülükle acımasız ve acıklı öykülerine önemsiz bir hava verir. Bu incelik, hafiflik ve vurgu eksikliği Wilde'ın tadına doyum olmaz komedilerini anımsatıyor.

Jorge Luis Borges

Lady Anne Susuyor

Lady Anne Susuyor

Egbert, bir güvercinliğe mi yoksa bir bomba fabrikasına mı girdiğinden pek emin olmayan, bu yüzden de kendini her ikisine de hazırlamış bir adam tavrıyla geniş, loş salona girdi. Öğle yemeği sırasında geçen küçük karıkoca kavgası henüz tatlıya bağlanmamıştı ve Lady Anne'in dargınlığı sürdürüp sürdürmeyeceği belli değildi. Lady Anne, çay masasının yanındaki koltuğa bütün heybetiyle, kaskatı oturmuştu; Egbert'in kelebek gözlüğü ise bu Kasım akşamüstünün alacakaranlığında Lady Anne'in yüzündeki ifadeyi seçmekte hiçbir işe yaramıyordu.

Egbert, ortalıkta dolaşıp duran buzları kırmak için göğü kaplayan puslu, ruhani ışıktan söz etti. O ve Lady Anne, kış ve güz sonlarının akşamüstü saatlerinde, saat 4.30 ile 6 arasında hep aynı şeyden söz ederlerdi; bu, evlilik hayatlarının bir

parçası haline gelmişti. Konuyu ilk açana verilecek gelenekselleşmiş bir cevap yoktu. Lady Anne sesini çıkarmadı.
Don Tarquinio, Lady Anne'in keyifsiz olması olasılığına hiç aldırmadan Acem halısına uzanmış, şöminedeki ateşin tadını çıkarıyordu. Soyu sopu, üzerine uzandığı hah kadar Acemdi ve boynundaki tüyler hayatının ikinci kışının görkemiyle pırıl pırıl parlıyordu. Ona Don Tarquinio adını Rönesans meraklısı genç uşak koymuştu. Kendilerine kalsa, Egbert ve Lady Anne ona Yumak demekle yetinirlerdi ya, fazla üzerinde durmamışlardı.
Egbert, kendine çay koydu. Sessizliğin Lady Anne tarafından bozulmayacağı anlaşılınca, dişini sıkıp bir girişimde daha bulundu.
"Yemekteki sözüm sadece akademik bir anlam taşıyordu," dedi, "gereksiz yere üzerine alınmışa benziyorsun."
Lady Anne sessizlik engelini kaldıracağa benzemiyordu. Sessizliği, *İphigenia Tauris'te* operasından bir aryayla şakrakkuşu bozdu. Egbert aryayı hemen tanıdı; kuşun tek bildiği arya buydu, zaten kuşu da sırf bunun için satın almışlardı. Aslına bakılırsa, Egbert de Lady Anne de, en sevdikleri eser olan Gilbert ve Sullivan'ın *The Yeoman of the Guard*'ından bir havayı yeğlerlerdi. Sanatsal konularda çok iyi anlaşıyorlardı. Sanatta dürüst ve açık olandan yanaydılar; örneğin bir tablo, konusunu, adının da cömert yardımıyla kendiliğinden anlatıvermeliydi. Koşumları sağa sola kaymış binicisiz bir savaş atının, ayılıp bayılan kadınlar-

la dolu bir avluya dörtnala girdiğini gösteren bir tablo, hele de altında 'Kötü Haber' yazıyorsa, konusunun askeri bir felaket olduğunu apaçık ortaya koyuyor demekti. Egbert ile Lady Anne, böyle durumlarda tablonun ne anlatmak istediğini hemen anlarlar, daha kıt zekâh dostlarına da anlatmaktan geri durmazlardı.

Sessizlik sürüyordu. Kural olarak, ilk dört dakikalık suskunluktan sonra, Lady Anne'in hoşnutsuzluğu söze dökülür ve sesi dikkat çekecek kadar yükselirdi. Egbert, sütlüğü aldı, içindekinin birazını Don Tarquinio'nun tabağına döktü; tabak zaten ağzına kadar dolu olduğundan süt taştı ve halıya döküldü. Don Tarquinio, olanlara şaşkın bir ilgiyle baktı, bu ilgi Egbert'in onu çağırıp hahya dökülen sütü içmesini işaret etmesi üzerine kesin bir vurdumduymazlığa dönüştü. Don Tarquinio hayatta birçok şey yapmaya hazırdı ama bunlar arasmda hah emici elektrik süpürgesi olmak yoktu.

Egbert, neşeli bir sesle: "Saçmaladığımızın farkında mısın?" diye sordu.

Lady Anne, aynı görüşte olsa bile, bir şey söylemedi.

Neşesi giderek kaçan Egbert, "Tamam, peki, suç biraz da bende," diye sürdürdü konuşmayı. "Yani, ben de insanım, değil mi? Benim de insan olduğumu unutuyorsun gibime geliyor."

Sanki sağda solda, *satir* özellikleri taşıdığı, insan bedeninin bittiği yerde keçi ayaklarınm başladığı yolunda asılsız dedikodular çıkmış gibi, bu nokta üzerinde ısrarla duruyordu.

Şakrakkuşu, *İphigenia Tauris'te* aryasına yeniden başladı. Egbert'in sinirleri bozulmuştu. Lady Anne çayını içmiyordu. Belki de kendini iyi hissetmiyordu. Oysa Lady Anne'in kendini iyi hissetmediğinde suskun kaldığı görülmüş şey değildi. 'Hazımsızlıktan neler çektiğimi kimseler bilmez,' en sevdiği cümlelerden biriydi; öte yandan bilmemek ancak dinlememekten ileri gelebilirdi; yoksa onun bu konuda karşısındakine sunabileceği bilginin küçük bir el kitabını dolduracağına kuşku yoktu.

Evet, Lady Anne kendini iyi hissetmiyordu.

Egbert, kendisine haksızlık edildiğini düşünmeye başlamıştı; tabii, hemen ödün vermeye girişti. "Peki," diyerek, halının ortasına doğru –Don Tarquinio'yu yer açmaya ikna edebildiği kadar– ilerledi. "Ben suçluyum. Seni mutlu edecekse, bundan sonra daha akh başında bir hayat sürmeye hazırım."

Bir yandan da, belli belirsiz bunun nasıl olacağını geçiriyordu aklından. Orta yaşhydı, şeytan ancak âdet yerini bulsun diye şöyle bir kanına giriyor, fazla da üstelemiyordu. Yılın on iki ayı boyunca hanımların gazetelere verdikleri küçük ilanlarla zararına satmak istedikleri balık bıçağı takımları ve kürk atkılarına karşı ne kadar ilgisizse, baştan çıkmaya da o kadar isteksizdi. Gene de, olası hınzırlıklarından pişmanlık duyduğunu söylemekte etkileyici bir yan vardı.

Lady Anne etkilenmiş görünmedi.

Her yanı seğiren Egbert, gözlüklerinin ardından ona baktı. Onunla tartışmalarında hep haksız çık-

mak yeni bir olay değildi. Ama tek başına konuşup gene de haksız çıkmak yeni ve çok büyük bir işkenceydi.

Egbert, "Akşam yemeği için giyinmeye gidiyorum," dedi. Sesine bir parça olsun sertlik katmaya çalışmıştı.

Kapıda son bir kere zaafına yenildi, bir girişimde daha bulundu.

"Aptallık değil mi bu yaptığımız?"

Egbert, kapıyı çekip çıktığında, Don Tarquinio içinden 'budala' dedi. Sonra, kadife tüylü patilerini havaya kaldırarak şakrakkuşunun kafesinin hemen altındaki kitap rafına kolayca sıçradı. Kuşun varlığını ilk defa fark ediyormuş gibi görünüyordu ama aslında zihninde uzun süredir geliştirdiği bir eylem planını, üstelik de çoktan kıvamını bulmuş bir kararın kesinliğiyle gerçekleştirmek üzereydi. Kendini kafesinin mutlak efendisi sanan şakrakkuşu, birden yerinden olunca önce sendeleyerek düştü, sonra da kanat çırparak acı acı ötmeye başladı. Fiyatı kafessiz yirmi beş şilindi ya, Lady Anne araya girdiğini gösterecek hiçbir davranışta bulunmadı. İki saat önce ölmüştü.

Masalcı Amca

Sıcak bir akşamüstüydü, kompartımanın içi iyice boğucu bir hal almıştı; bir sonraki istasyon Templecombe'a daha bir saatlik yol vardı. Küçük bir kız, ondan daha küçük bir kız, bir de küçük bir oğlan kompartımanı ele geçirmişlerdi. Pencere kenarını çocukların teyzesi tutmuştu, karşı koltukta, pencere kenarında ise bu gruptan olmayan bekâr bir bey oturuyordu. İki küçük kızla küçük oğlan, kompartımanı ele geçirdiklerini belli etmekten bir an bile geri durmuyorlardı. Teyze de çocuklar da, insanın başından defolup gitmeyi reddeden bir karasineğin vızıltısını andıran sınırlı, sıkıcı bir sohbet tutturmuşlardı. Teyzenin kurduğu cümlelerin çoğu 'Yapma!', çocukların cümlelerinin hemen hepsi 'Neden?' sorusuyla başlıyordu. Bekâr bey içinden geçenleri yüksek sesle dile getirmedi.

Küçük oğlan her vuruşta bir toz bulutu kaldırarak tren koltuklarının yastıklarını dövmeye başlayınca, teyze “Yapma, Cyril, yapma!” dedi. Ardından, “Gel de pencereden dışarıya bak,” diye seslendi.

Çocuk isteksiz isteksiz pencereye doğru yürüdü. “Bu koyunları neden bu çayırdan sürüyorlar?” diye sordu.

Teyze, “Otu daha bol bir çayıra götürüyorlardır herhalde,” dedi cılız bir sesle.

Oğlan, “Ama bu çayırda bir sürü ot var,” diye mızmızlandı, “burada her yer ot dolu teyze, bu çayırın her yanı ot dolu!”

Teyze, aptal gibi, “Belki öbür çayırın otu daha iyidir,” diyecek oldu.

“Neden daha iyidir?” sorusu kaçınılmaz biçimde şimşek hızıyla geliverdi.

“Aaa, bak bak şu ineklere bak!” diye bağırdı teyze. Tren yolunun kenarındaki hemen bütün çayırlar inek ya da öküz doluydu ya, teyze gene de sanki çok ender rastlanan bir şey gösteriyormuş gibi konuşuyordu.

Cyril, “Öteki çayırın otu neden daha iyidir?” diye tutturdu.

Bekâr beyin çatık kaşlarının arasındaki çizgiler gitgide derinleşiyor, tehdit edici bir bakışa dönüşüyordu. Teyze onun sert ve sevimsiz bir adam olduğuna karar verdi. Kafasında, öteki çayırdaki ot konusunda hâlâ doyurucu bir karara varabilmiş değildi.

Kızlardan küçüğü değişiklik olsun diye, *Mandalay'a Giderken* şiirini ezberden yüksek sesle oku-

maya başladı. Sadece ilk dizeyi bilmesine karşın, sınırlı bilgisini ısrarlı bir biçimde kullanıyordu. Dizeyi, hülyalı ama kararlı bir sesle üstelik de bağıra bağıra tekrarlıyordu; bekâr bey, kızın aynı dizeyi yüksek sesle iki bin kere arka arkaya söyleyemeyeceğini iddia eden biriyle bahse tutuşmuş olup olamayacağını geçirdi aklından. Bu bahse kim girdiyse, kaybedeceğe benziyordu.

Bekâr bey iki kere teyzeye, bir kere de kondüktörü çağıran zile gözlerini dikip bakınca, teyze, "Gelin size masal anlatayım," dedi.

Çocuklar, en ufak bir sevinç belirtisi göstermeden teyzenin oturduğu tarafa yöneldiler. Onun masalcılığına pek değer vermedikleri anlaşılıyordu.

Teyze alçak, yumuşak bir sesle, dinleyicilerin yüksek sesle sordukları mızmız sorularla sık sık yarıda kesilen son derece iddiasız, insanın içine fenalık verecek kadar sıradan bir masal anlatmaya koyuldu. Masalda çok cici bir küçük kız vardı; cici olduğu için herkesle dost oluyor ve sonunda iyi huylarına pek hayran olan kişiler tarafından gözü dönmüş bir boğanın saldırısından kurtarılıyordu.

Kızların büyük olanı, "Peki, cici olmasa kurtarmazlar mıydı?" diye üsteledi. Bekâr bey de aynı soruyu geçirmişti aklından.

Teyze, yarım ağızla, "Şey, evet, tabii," dedi; "ama onu o kadar sevmeseler kurtarmak için o kadar hızlı koşar gelirler miydi bilmem."

Kızlardan büyük olanı, kendinden son derece emin, "Duyduğum en aptal masal," dedi.

"İlk başından sonra dinlemedim bile, öyle aptalcaydı ki," dedi Cyril.
Küçük kız, masal hakkında bir yorumda bulunmadı, çünkü o sevdiği dizeyi, bu sefer de mırıldanmakla meşguldü bir süredir.
Bekâr bey, ansızın, oturduğu köşeden, "Masalcı olarak pek başarılı olduğunuz söylenemez," dedi.
Teyze, bu beklenmedik saldırı karşısında hemen şöyle bir diklendi.
"Çocukların hem anlayıp hem de takdir edebilecekleri masallar anlatmak oldukça zor bir iş," dedi soğuk bir sesle.
"Aynı kanıda değilim," dedi bekâr bey.
Teyze, "Belki *siz* bir masal anlatmak istersiniz onlara," diye karşıladı bunu.
"Bize masal anlat," diye tutturdu kızlardan büyüğü.
"Bir varmış, bir yokmuş," diye başladı bekâr bey; "Bertha diye küçük bir kız varmış, olağanüstü cici bir kızmış bu Bertha."
Çocukların bir an için uyanan ilgisi hemen sönmeye yüz tuttu; anlatan kim olursa olsun bütün masalların birbirine benzemesi çok sıkıcıydı.
"Bu küçük kız bütün söylenenleri yerine getirir, hiç yalan söylemez, üstünü başını temiz tutar, sütlacını marmelatlı turtaymış gibi iştahla yer, derslerine eksiksiz çalışır, çok terbiyeli davranırmış."
Kızlardan büyüğü, "Güzel miymiş?" diye sordu.
"Sizin kadar değil," dedi bekâr bey; "ama korkunç ciciymiş."
Masala karşı aniden bir ilgi uyanmıştı; 'korkunç' kelimesinin 'cici'lik bağlamında kullanılması göz-

den kaçmayan bir yenilikti. Bu, masala, teyzenin çocukları konu edinen masallarında hiç görülmeyen bir gerçeklik duygusu sağlıyordu sanki.
Bekâr bey, "Öyle ciciymiş ki," diye sürdürdü sözünü; "birçok cicilik madalyası kazanmış, bunları her zaman elbisesinin üzerinde taşırmış. Bir 'söz dinleme' madalyası, bir 'her yere vaktinde gitme' madalyası, bir de 'usluluk' madalyası varmış. Bunlar büyük, madeni madalyalarmış ve küçük kız yolda yürürken, birbirlerine çarpıp tıngırdarlarmış. Oturduğu kentte hiçbir çocuğun üç madalyası yokmuş, bu nedenle de herkes onun çok, çok cici bir kız olduğundan eminmiş."
Cyril, "Korkunç cici," diye tekrarladı.
"Herkes onun ciciliğinden söz ediyormuş, sonunda o ülkenin prensinin de kulağına gitmiş küçük kızın ciciliği ve prens de, madem ki bu kadar cici bir kız, haftada bir kere kentin hemen dışındaki parkımda gelip dolaşmasına izin veriyorum, demiş. Bu park çok güzelmiş ve çocukların burada dolaşması yasak olduğu için de Bertha'nın parka girmesine izin verilmesi gerçekten büyük bir onurmuş."
"Parkta koyunlar var mıymış?" diye sordu Cyril.
"Hayır," dedi bekâr bey, "yokmuş."
Bu cevabın doğal uzantısı olan, "Peki neden yokmuş?" sorusu hiç sektirmeden geliverdi.
Teyze şöyle bir gülümsedi, hatta 'sırıttı' bile denebilir.
"Parkta koyun yokmuş," dedi masalcı amca, "çünkü prensin annesi bir gece rüyasında oğlunun ölümü bir koyundan ya da kafasına düşecek

bir çalar saatten olacak diye görmüşmüş. Bu nedenle, prens, parkında tek bir koyun bile bulundurmadığı gibi, sarayında da çalar saat bulundurmazmış."

Teyze, bir an için hayranlıktan soluğunun kesilmesini önleyemedi.

Cyril, "Peki, prensi koyun mu öldürmüş, çalar saat mi?" diye sordu.

Bekâr bey, hiç istifini bozmadan, "Hâlâ hayatta olduğuna göre, rüyanın doğru çıkıp çıkmayacağını bilemeyiz," dedi; "neyse, parkta koyun yokmuş ama sağda solda koşuşup duran küçük domuzcuklar varmış."

"Ne renklermiş?"

"Bazıları kara ve beyaz suratlıymış, bazıları beyaz üzerine kara benekliymiş, bazıları kapkaraymış, bazıları boz renkliymiş, üzerlerinde beyaz lekeler varmış, bazıları da bembeyazmış."

Masalcı amca, parktaki eşi görülmedik şeylerin çocukların hayalgücüne iyice bir sinmesini sağlamak için azıcık bekledi, sonra devam etti:

"Bertha parkta çiçek olmadığını görünce çok üzülmüş. Teyzelerine, prensin çiçeklerinden hiçbirini koparmayacağına ilişkin söz vermişmiş ve sözünü tutmak istiyormuş, tabii bu yüzden de parkta koparılacak çiçek olmadığını görünce, gözünde yaşlar, aptal yerine konulduğu duygusuna kapılmış."

"Neden parkta çiçek yokmuş?"

Bekâr bey, hiç duraksamadan, "Çünkü domuzlar hepsini yemiş de ondan," diye cevap verdi. "Bahçıvanlar prense domuzla çiçek, ikisi bir arada ol-

maz demişler, o da çiçek yerine domuzları seçmiş."
Çocuklardan, prensin seçiminin kusursuzluğunu hep bir ağızdan onaylayan bir mırıltı yükseldi; kim olsa tersini seçerdi.
"Parkta çok güzel başka şeyler de varmış. İçlerinde altın rengi, mavi ve yeşil balıkların yüzdüğü havuzlar, hiç düşünmeden akıllıca cevaplar veriveren güzel papağanların tünediği ağaçlar, günün bütün gözde şarkılarını mırıldanan arıkuşları varmış. Bertha büyük bir zevkle parkta bir aşağı bir yukarı dolaşır ve kendi kendine, 'Böylesine olağanüstü cici bir kız olmasam bu güzel parka girmeme, buradaki bu güzel şeyleri görmeme izin vermezlerdi,' diye düşünürken, üç madalyası birbirine çarparak tıngırdıyor, ona gerçekten de ne kadar cici olduğunu hatırlatıyormuş. Tam o sırada, koskocaman bir kurt, bakalım küçük, semiz bir domuz bulup da gövdeye indirebilir miyim, diye parka girmesin mi!"
Çocuklar hep bir ağızdan, "Ne renkmiş?" diye sordular. Birdenbire ilgilenmişlerdi.
"Baştan aşağı çamur rengindeymiş, kapkara bir dili ve anlatılmaz yırtıcılıkta açık gri gözleri varmış. Parkta ilk gördüğü şey Bertha olmuş; önlüğü o kadar beyaz ve pırıl pırılmış ki, çok uzaklardan seçiliyormuş. Bertha kurdu görüp de kendisine doğru geldiğini anlayınca, keşke parka girmeme hiç izin verilmeseydi diye geçirmiş içinden. Olabildiğince hızlı koşmaya başlamış, kurt da arkasından kocaman adımlarla koşarak geliyormuş. Bertha mersin fundalıklarına ulaşmayı ve fundalıkların en sık yerine gizlenmeyi başarmış. Kurt

da arkasından yetişip mersin dallarını koklamaya başlamış; kara dili ağzından dışarı sarkmış, açık gri gözleri öfkeden parıl parıl parlıyormuş. Bertha çok korkmuş ve bu sefer de kendi kendine: 'Ah keşke o kadar olağanüstü cici olmasaydım, şu anda kentte güvenlik içinde olurdum,' diye düşünmüş. Neyse, mersinlerin kokusu öyle yoğunmuş ki, kurt Bertha'nın kokusunu alıp da nerede saklandığını bulamamış, fundalıklar da çok sık olduğu için, ne kadar arasam Bertha'yı bulamam, bari iyisi mi gideyim de küçük bir domuz yakalayayım, demiş. Bertha ise kurdun bu kadar yakınına gelip dolanmasından, sağı solu koklayıp durmasından öylesine korkmuş ki, korkudan titrerken 'söz dinleme' madalyası, 'usluluk' ve 'her yere vaktinde gitme' madalyaları birbirine çarpıp tıngırdamış. Kurt, tam uzaklaşmak üzereyken madalyaların tıngırtısını duyunca durmuş, dinlemiş; ses çok yakınındaki bir fundalıktan geliyormuş. Gözleri vahşet ve sevinçle parlayarak, fundalığa daldığı gibi Bertha'yı sürükleyip çıkarmış, oracıkta son lokmasına kadar yemiş. Bertha'dan geriye ayakkabısı, elbisesinin parçaları ve üç tane de cicilik madalyası kalmış."

"Küçük domuzlardan hiç ölen olmuş mu?"

"Hayır, hepsi kaçıp kurtulmuşlar."

Kızların küçüğü, "Masal kötü başladı," dedi, "ama sonu çok güzeldi."

Kızların büyüğü ise, "Duyduğum en güzel masal," dedi büyük bir kararlılıkla.

"Duyduğum *tek* güzel masal," dedi Cyril.

Teyzeden hepsine karşı çıkan bir görüş geldi.

“Küçücük çocuklara anlatılmayacak kadar uygunsuz bir masal! Yıllar süren özenli bir eğitimi mahvettiniz!”
Bekâr bey, kompartımanı terk etmek üzere eşyalarını toplarken:
“Hiç olmazsa onları on dakikalığına susturdum ya, sizin elinizden o kadarı da gelmiyor,” dedi.
Templecombe istasyonunun platformundan aşağı doğru yürürken: “Zavallı kadın,” diye düşünüyordu, “çocuklar altı yedi ay herkesin içinde ‘bize uygunsuz masal anlat’ diye tuttururlar artık!”

Tavan Arası

Çocuklar, özel bir mükâfat olarak Jagborough kumsalına götürüleceklerdi. Ama Nicholas onlarla gitmiyordu; söz dinlememişti. Daha o sabah güpgüzel paparasını yemeyi reddetmişti. Sebebi de sudan bir sebepti; neymiş, içinde kurbağa varmış! Kendisinden daha büyük ve akıllı kişiler ona paparasında kurbağa olamayacağını, saçma sapan konuşmamasını söylemişlerdi; o ise tutmuş, saçmalığın dik âlâsı sayılabilecek şeyler söylemeye devam etmiş, iddia konusu kurbağanın rengini, beneklerini ve çizgilerini uzun uzadıya tarif etmişti. Meselenin can ahcı noktası ise, Nicholas'ın papara kâsesinde gerçekten de bir kurbağa olmasıydı; onu oraya kendisi koymuştu, bu nedenle de bu konuda bilgisi olmak durumundaydı. Kurbağayı bahçeden ahp o güpgüzel papara kâsesine koyma günahı üzerinde uzun uzadıya konuşuldu;

fakat olayın bütününde, Nicholas'ın zihninde en belirgin olarak yer alan şey, daha büyük, daha akıllı ve daha faik kişilerin kesinkes emin olduklarını ileri sürdükleri konularda tam bir yanılgı içinde olduklarının ortaya çıkmasıydı.

"Paparamda kurbağa olamayacağını söylediniz; ama paparamda kurbağa *vardı*," diye tekrarlayıp duruyordu, ele geçirdiği topraklardan bir milim bile kımıldamaya niyeti olmayan bir askerî manevra uzmanı ısrarıyla.

İşte kuzeni, kuzini ve oldukça sıradan erkek kardeşi o gün öğleden sonra Jagborough kumsalına götürülecekler, o ise evde kalacaktı. Bu Jagborough gezintisini düzenleyen, hayalgücünün sınırlarını nedense epeyce zorlayarak kendini Nicholas'ın da teyzeliğine atayan kuzenlerinin teyzesiydi; gezintiyi, Nicholas'a kahvaltı masasındaki ayıp davranışı yüzünden neler kaçırdığını kanıtlamak üzere alelacele uydurmuştu. Çocuklardan biri gözden düştüğünde, eğlentimsi bir şeyler uydurup kabahatliyi bundan menetmeyi pek severdi. Çocuklar toplu olarak kabahat işlediklerindeyse durup dururken komşu kasabaya bir sirk geldiği ortaya çıkardı. Bu eşi benzeri görülmemiş, sayısız fili olan bir sirk olurdu, hemen o gün sirke gidebilirlerdi – eğer yaramazlık yapmamış olsalardı.

Gezinti için yola çıkma anı gelip çattığında, Nicholas'ın efendi efendi birkaç damla gözyaşı dökmesi beklenirdi. Gelgelelim ağlayan sadece, faytona binerken, faytonun basamağına dizini çarptığı için canı acıyan kuzini oldu.

"Nasıl da uludu ama," dedi Nicholas, çok eğlenmişti. Gezintiye çıkacak olanlar, hiç de beklenebileceği gibi sevinip coşmadan tıngır mıngır yola koyuldular.
"Çok geçmeden acısını unutur," dedi, müdanasız teyzesi; "kumlarda koşup oynayarak şahane bir akşamüstü geçirecekler. Nasıl eğlenecekler nasıl!"
"Bobby çok eğlenmeyecek, pek de koşup oynayamayacak zaten," dedi Nicholas zalimce kıkırdayarak; "botları ayağını vuruyor. Ayağını sıkıyorlar da."
"Botlarının ayağını vurduğunu neden bana söylemedi?" dedi teyze biraz hiddetle.
"İki kere söyledi, ama dinlemiyordun. İnsanlar sana bir şey söylerken çoğunlukla dinlemiyorsun."
"Senin böğürtlenli bahçeye girmen yasak," dedi teyzesi, konuyu değiştirerek.
"Nedenmiş?" diye diklendi Nicholas.
"Çünkü yaramazlık yaptın," dedi teyze havalı havalı.
Nicholas bu mantıktaki kusursuzluğu teslim etmeye yanaşmadı; yaramazlık yapmış olsa da pekâlâ böğürtlenli bahçeye girebileceğini düşünüyordu. Yüzüne epey inatçı bir ifade gelip yerleşti. Teyzesi onun böğürtlenli bahçeye girmeyi kesinkes kafasına koyduğunu anladı; "Sırf," dedi kendi kendine, "ben ona girmeyeceksin dedim diye girecek."
Böğürtlenli bahçenin iki kapısı vardı ve Nicholas gibi küçük bir çocuk o kapılardan içeri bir sızdı

mı enginarların, kızılcıkların ve yabani yemiş çalılıklarının arasında tamamen gözden kaybolabilirdi. O akşamüstü teyzenin yapacak bir sürü başka işi vardı fakat gene de bir iki saatini çiçek tarhlarıyla taflanlar arasında lüzumsuz birtakım bahçıvanlık faaliyetleriyle geçirmekten geri durmadı. Böylece gözü bu yasak cennete açılan iki kapının üzerinde olacaktı. Kafasında sabit bir fikir, bilemediniz iki fikir olan bir kadındı, ilgisini tek konu üzerinde yoğunlaştırmakta ise üstüne yoktu. Nicholas ön bahçeye çıkıp bir iki girişimde bulundu; bariz bir sinsi niyetle kapılardan birine ya da ötekine doğru süründü, ama bir kez olsun teyzenin dikkatli bakışlarından kurtulamadı. Aslında böğürtlenli bahçeye girmeye falan niyeti yoktu, ama teyzeyi bütün bir akşamüstü kendine bellediği nöbetçilik görevinde tutmak son derece işine geliyordu. Teyzenin kuşkularını haklı çıkarıp iyice pekiştirdikten sonra, ona görünmeden eve girdi ve hanidir beyninde filizlenmekte olan bir planı hızla yürürlüğe koydu. Kütüphanede, iskemlenin üzerine çıkınca üzerinde iri, önemli görünüşlü bir anahtarın durduğu bir rafa erişiliyordu. Anahtar göründüğü kadar da önemliydi üstelik; tavan arasının sırlarını orada işi olmayan kişilerden gizliyor, onları yalnızca teyzelere ve onun gibi ayrıcalıklı kişilere açmaya yarıyordu. Nicholas'ın anahtar deliklerine anahtar sokma ve kilitte döndürme sanatında pek deneyimi yoktu, ama son birkaç gündür, okulda sınıf kapısı üstünde bazı denemelerde bulunmuştu; şansa ve tesadüfe çok fazla güvenmeye inanmazdı. Anahtar kilitte

zorlanarak döndü, ama döndü. Kapı açıldı, Nicholas bilinmeyen bir ülkedeydi, bununla karşılaştırıldığında böğürtlenli bahçe yavan bir zevkten, tanıdık bir hazdan öteye geçmiyordu.

Çocukların gözlerinden özenle gizlenen ve orasıyla ilgili hiçbir sorunun cevaplandırılmadığı tavan arasının nasıl bir yer olduğunu Nicholas kendine sık sık sormuştu. Tavan arası, beklentilerini tamamen haklı çıkarmıştı. Bir kere, büyük ve loştu, tek ışık kaynağı yasak bahçeye açılan pencereydi. İkincisi, akla hayale sığmayacak hazinelerle doluydu. Kendini teyzesi ilan eden kadın, eşyanın kullanıldıkça bozulduğuna ve onları korumanın tek yolunun, toza ve neme terk etmek olduğuna inananlardandı. Evin Nicholasca bilinen kısımları oldukça çıplak ve keyifsizdi, ama burada insanın gözlerine ziyafet çekeceği harikulade eşyalar vardı. Hepsinden önce, en başta şömine paravanı olarak yapıldığı anlaşılan çerçevelenmiş bir duvar halısı göze çarpıyordu. Nicholas için bu canlı, soluk alıp veren bir hikâyeydi; tozların altında harikulade renklerle parlayan bir top Hint işi perdenin üzerine oturdu ve duvar halısının üzerindeki resmi en ince ayrıntılarına varıncaya kadar seyretti. Uzak devirlerden birinin av kostümünü giymiş bir adam bir geyiği okla yerine mıhlamıştı; herhalde isabet ettirmesi çok zor olmamıştı, çünkü geyik ondan beş on adım ötedeydi; resmin seyirciye sunduğu sık ağaçlar ve çalılıklar arasında otlanmakta olan bir geyiğe gizlice yaklaşmak zor olmasa gerekti, üstelik ava katılmak üzere öne doğru sıçrayan benekli iki köpek de,

açıkça görülüyordu ki, ok atılana kadar geyiği uğraştırmak üzere eğitilmişlerdi. Resmin bu kısmı ilginç olmakla birlikte basitti, fakat acaba avcı, Nicholas'ın gördüğünü görüyor muydu, ormanın içinden kendisine doğru son hız koşarak gelen dört kurdu? Ağaçların arkasına saklanmış başka kurtlar da olabilirdi; her ne halse, eğer bu dört kurt saldıracak olsa adam ve köpekleri bunlarla başa çıkabilecekler miydi? Adamın sadağında ancak iki ok kalmıştı, birini ya da ikisini birden ıskalayabilirdi; onun atıcılık becerisi konusunda tek bildiğimiz, büyük bir geyiği komik denecek kadar yakın bir mesafeden vurabilmesiydi. Nicholas, mutlu dakikalar boyunca sahnenin imkânlarını aklından geçirerek yerinden kımıldamadı; orada dört kurttan daha fazlası olduğuna ve avcıyla köpeklerinin köşeye sıkışmış olduklarına emindi.
Ama hemen dikkatini cezbeden başka ilgi çekici nesneler de vardı; yılan biçiminde güzel kıvrımlı bükümlü şamdanlar vardı, çin ördeği biçiminde bir çaydanlık vardı; çay, ördeğin açık gagasmdan dökülüyordu. Bununla karşılaştırıldığında çocuk odasındaki çaydanlık insana ne kadar sıkıcı ve biçimsiz geliyordu! Sonra içine kokulu pamuklar tıkıştırılmış, üzeri nakışh, sandal ağacmdan bir kutu vardı; kat kat pamukların arasmda ise küçük pirinç figürler, hörgüçlü boğalar, tavuskuşları ve cinler bulunuyordu, göze ve ele harikulade gelen yaratıklar. Kara kaplı büyük kare bir kitap, görüntüsüyle pek bir şey vaat etmiyordu; Nicholas kitabın içine bir göz attı, ve bir de ne görsün, ki-

tap renkli kuş resimleriyle dolu. Hem de ne kuşlar! Bahçede ve yürüyüşe çıktığı yollarda, Nicholas pek az kuş görüyordu, bunların en irileri de ara sıra gördüğü saksağan ya da tahta güvercinleriydi; burada ise balıkçıllar ve toykuşları, çaylaklar, tukanlar, balabankuşları, tepelikli hindiler, ibisler, sülünler, hayalinden bile geçiremeyeceği yaratıklarla dolu bir kuş resimleri galerisi vardı. Mandarin ördeğinin rengine hayran hayran bakıp ona bir hayat hikâyesi uydurmaya çalışıyordu ki, teyzesinin onun adını ünleyen tiz sesi böğürtlenli bahçeden yükseldi; uzun süre ortadan kaybolmasından şüphelenmiş ve leylakların arkasında gizlenen duvardan tırmanıp bahçeye girdiği sonucuna varmıştı; şu anda enginarlarla kızılcıkların arasında fır dönerek umutsuzca Nicholas'ı arıyordu. "Nicholas, Nicholas!" diye haykırdı, "Hemen ortaya çık. Saklanmanın faydası yok; seni görüyoruuum!"

O tavan arasında belki yirmi senedir ilk kez birisi gülümsedi.

Çok geçmeden, Nicholas'ın ismini öfkeyle tekrarlayan ses yerini bir çığlığa ve birisine hemen aşağı gelmesini söyleyen bir haykırışa bıraktı. Nicholas kitabı kapattı, onu dikkatle eski yerine koydu ve yan taraftaki gazete destesinin üzerinden aldığı biraz tozu kitabın üzerine serpti. Sonra süzülerek odadan çıktı, kapıyı kilitledi, ve anahtarı tam bulduğu yere geri koydu. Acelesiz adımlarla ön bahçeye girdiğinde teyzesi hâlâ onun adını haykırmaktaydı.

"Kim sesleniyor?" diye sordu Nicholas.

"Ben," diye bir cevap geldi duvarın öte yanından, "Beni duymadın mı? Böğürtlenli bahçede seni arayıp durdum, o sırada sarnıcın içine düştüm. İyi ki su yok içinde, ama kenarları çok kaygan, çıkamıyorum. Kiraz ağacının altındaki merdiveni getir de..."

"Böğürtlenli bahçeye girmem yasak," diye kestirip attı Nicholas.

"Sana girmemeni ben söyledim, şimdi de girebilirsin diyorum," dedi sarnıcın içindeki ses, sabırsızca.

"Sesin teyzeninki gibi değil," diye cevap verdi Nicholas; "sen beni uslu durmamaya kışkırtan şeytan olmalısın. Teyze bana onun beni sık sık kışkırttığını benim de ona uyduğumu söylüyor. Bu sefer uymayacağım."

"Saçma sapan konuşma," dedi sarnıçtaki mahpus; "git, merdiveni getir!"

"Çayda çilek reçeli olacak mı?" diye sordu Nicholas masum masum.

"Tabii ki olacak," dedi teyze, içinden Nicholas'ın reçeli ancak rüyasında göreceğine yemin ediyordu.

"Şimdi anladım senin teyze değil şeytan olduğunu," diye bağırdı Nicholas neşeyle; "Dün çilek reçeli istediğimizde teyze bize kalmadı demişti. Ben biliyorum kilerdeki dolapta dört kavanoz var, çünkü baktım, tabii *sen de* bunu biliyorsun, ama olmadığını söylediğine göre o bilmiyor. Ah, şeytan nasıl yakaladım seni!"

Teyzeyle şeytanla konuşurmuş gibi konuşmak insana alışılmadık bir keyif veriyordu, ama Nicho-

las çocukça bir sezgiyle, böylesi keyiflere fazlasıyla dalmanın iyi olmayacağını öğrenmişti. Çığlıklar atarak oradan uzaklaştı ve sonunda teyzeyi sarnıçtan kurtaran, maydanoz aramak için bahçeye giren bir mutfak hizmetçisi oldu.

O akşam çay, ürkünç bir sessizlik içinde içildi. Çocuklar Jagborough mağaralarına vardıklarında sular iyice yükselmişti, o yüzden üzerinde oyun oynanacak kumsal kalmamıştı – teyzenin cezai gezintiyi düzenlerken aceleyle gözden kaçırdığı bir durum. Bobby'nin botlarının sıkması bütün bir akşamüstü keyfinin berbat olmasına yol açmış, bunlar bir araya gelince de çocuklar fazla eğlenememişlerdi. Teyze bir sarnıcın içinde hiç hak etmediği rezil bir durumda otuz beş dakika mahsur kalmış birinin buz gibi suskunluğuna bürünmüştü. Nicholas'a gelince o da sessizdi, ama düşüncelere gömülmüş birinin sessizliğiydi bu; belki de, diye düşünüyordu, kurtlar o zavallı yaralı geyiğe saldırmış, avcı da o arada köpekleriyle kaçıp kurtulmuştur.

Gabriel-Ernest

Ressam Cunningham, "Korunuzda yırtıcı bir hayvan var," dedi arabayla istasyona götürülürken. Yol boyunca başka tek bir laf etmemişti; Van Cheele hiç durmadan konuştuğu için yol arkadaşının suskunluğu pek dikkatini çekmedi.

"Başıboş bir iki tilki ya da ormanda yuvalanmış birkaç sansar olsa gerek. Başka olağandışı bir şey yok," dedi Van Cheele. Ressam sesini çıkarmadı. Daha sonra, trenin gelmesini beklerlerken, "Yırtıcı hayvan derken neyi kastettiniz?" diye sordu Van Cheele.

"Hiç. Bana öyle gelmiş olmalı. Tren geldi," dedi Cunningham.

O akşamüstü, Van Cheele kendine ait korulukta sık sık yaptığı gezintilerden birine çıktı. Çalışma odasmda doldurulmuş bir balabankuşu vardı, yabani çiçek adlarının çoğunu bilirdi, demek ki

halasının onu büyük bir tabiat aşığı sayması pek de yanlış sayılmazdı. En azından, yürüyüş yapmakta üstüne yoktu. Yürüyüşleri sırasında gördüğü her şeyi de zihnine yazma alışkanlığı vardı. Bunu çağdaş bilime katkıda bulunmak için değil, daha çok, sonradan konuşma konusu bulabilmek için yapıyordu. Çançiçekleri açtığında herkesi bundan haberdar etmeye özen gösterirdi; Van Cheele'i dinleyenler, mevsim dolayısıyla bunun pek de şaşılacak bir şey olmadığını akıllarından geçirseler de, en azından onun kendilerinden hiçbir bilgiyi esirgemediğini düşünerek mutlu olabilirlerdi.

Ne var ki, Van Cheele'in o akşamüstü gördüğü şey, her zaman gördüklerinden oldukça farklıydı. Küçük bir meşeliğin kuytusunda, derin bir su birikintisine bakan düz bir kayanın üzerinde, on altı yaşında bir oğlan çocuğu sere serpe uzanmış, bronzlaşmış ıslak bedenini büyük bir keyifle güneşte kurutuyordu. Biraz önce suya girmiş olmalıydı, başına yapışmış ıslak saçları ortadan ayrılmıştı. İyice açık kahverengi gözlerinde neredeyse bir kaplanın gözlerinde görülebilecek pırıltılar vardı. Bu gözleri Van Cheele'e yöneltmiş, tembel bir dikkatle onu süzüyordu. Bu beklenmedik görüntü karşısında, Van Cheele hayatında ilk defa konuşmadan önce düşünmek gereğini hissetti. Bu serseri görünüşlü çocuk da nereden çıkmıştı? Değirmencinin karısı iki ay kadar önce çocuğunu kaybetmişti; çocuk değirmen sularına kapılıp gitmişti galiba, ama o bebekti henüz, bunun gibi koskoca bir oğlan değildi.

"Burada ne işin var?" dedi sertçe.

"Güneşleniyorum, belli olmuyor mu?" diye cevap verdi çocuk.
"Nerede oturuyorsun sen bakayım?"
"Burada, koruda."
"Koruda barınamazsın," dedi Van Cheele.
"Neden, bu koru çok güzel," dedi oğlan. Sesi, oralara sahip çıkar gibiydi.
"Peki, geceleri nerede yatıyorsun?"
"Gece yatmam ben, geceleri çok işim olur."
Van Cheele tedirgin olmaya başlıyordu; karşılaştığı durum onun boyunu aşıyor gibiydi.
"Neyle besleniyorsun?" diye sordu.
"Et," dedi oğlan; bu kelimeyi tadını çıkararak, yavaşça söylemişti.
"Et mi? Ne eti?"
"Mutlaka bilmek istiyorsan söyleyeyim, tavşan, av kuşları, tavuk, mevsimi geldi mi kuzu, bulursam küçük çocuklar; bu sonuncular geceleri genellikle sıkı sıkı kilit altına alınıyor, ben de çoğunlukla geceleri avlanırım. İki ay var ki çocuk eti tatmadım."
Oğlanın son söylediği sözün saçmalığını duymazlıktan gelen Van Cheele, bakalım yasak avlanıyor mu diye ağzını aramaya karar verdi.
"Tavşanla besleniyorum derken pek üstü örtülü konuştun." (Oğlanın sere serpe haline bakılırsa bu benzetme oldukça yersiz kaçıyordu.) "Bizim tavşanları avlamak öyle kolay iş değildir."
"Geceleri dört ayak üzerinde avlanırım," diye esrarlı bir laf etti beriki.
"Köpekle avlanıyorum demek istiyorsun herhalde," diye bir tahminde bulundu Van Cheele.

Oğlan yavaşça sırtını döndü, kısık sesle tuhaf bir kahkaha attı. Kahkahası hoş bir kıkırdama ile tüyler ürpertici hırlama arası bir şeydi.
"Herhangi bir köpeğin benim yanıma yaklaşmak isteyeceğini sanmam, özellikle de geceleri."
Van Cheele bu garip gözlü, garip sözlü çocukta pek ürkütücü bir yan olduğunu düşünmeye başlamıştı.
"Ben senin bu korulukta yaşamana izin veremem," dedi kararlı bir sesle.
"Gelip evinde oturmam daha çok işine geliyor galiba," dedi oğlan.
Bu yabani, çıplak hayvanın Van Cheele'in derli toplu evine dalıvermesi olacak şey değildi.
"Gitmezsen, seni buradan attırmak zorunda kalacağım," dedi Van Cheele.
Oğlan şimşek hızıyla dönüp su birikintisine daldı, ıslak, ışıl ışıl bedeni bir anda Van Cheele'in durduğu kıyıya kadar olan uzaklığı yarılamıştı bile. Susamuru olsa bu hareketi garip kaçmazdı ama Van Cheele bir oğlan çocuğu için oldukça irkiltici buldu bu yaptığını. İster istemez geriye doğru bir adım atınca ayağı kaydı. Az kalsın kaygan toprağa kapaklanıyordu. O kaplanımsı sarı gözler kendisininkilerle karşı karşıyaydı şimdi. Sezgisel bir hareketle elini gırtlağına götürdü. Oğlan yeniden, iyiden iyiye hırlamayı andıran bir gülüşle güldü ve o şaşırtıcı şimşek hızıyla otlarla çalıların arasına dalıp gözden kayboldu.
"Ne tuhaf bir yabani hayvan," dedi Van Cheele ayağa kalkarken. Sonra da Cunningham'ın sözlerini hatırladı, "Korunuzda yırtıcı bir hayvan var."

Ağır ağır eve doğru yürürken Van Cheele bu garip, körpe yabani hakkında açıklama getirebilecek yerel vakaları bir bir aklından geçirmeye girişti.

Korudaki av hayvanları son günlerde azalmaya başlamış, çiftliklerden tavuklar çalınmış, tavşanlar anlaşılmaz biçimde seyrekleşmiş, bayırlardaki kuzuların güpegündüz çalındığı yolunda şikâyetler gelir olmuştu. Bu yabani oğlanın, kaçak avlanmaya alıştırılmış bir köpekle köyleri talan ettiği sakın doğru olmasın? Geceleri 'dört ayak üzerinde' avlandığını söylemişti ama 'özellikle geceleri' hiçbir köpeğin onun yanına yaklaşmaya cesaret edemeyeceğini de söylemişti. Gerçekten anlaşılır gibi değildi. Van Cheele, son bir iki ay içindeki yağmacılık olaylarını aklından geçirirken, birden olduğu yerde çakıldı kaldı. İki ay önce kaybolan çocuğun değirmenin suyuna kapılıp gittiği sanılıyordu. Oysa annesi ırmağın ters yönünde, evin tepenin yamacına bakan tarafında bir çığlık duyduğunda ısrar ediyordu. Aklın alacağı gibi değildi tabii, ama oğlan iki aydır çocuk eti yemiyorum, diye ürkünç bir laf etmemiş miydi? Böyle iğrenç şeylerin şakası bile hoş değildi.

Her zamankinin aksine, Van Cheele korulukta gördüğü yaratık hakkında pek konuşmak istemedi. Bölge idare amiri ve sulh yargıcı olarak, kendi arazisinde böylesine ne idüğü belirsiz birini barındırması pek de hoş kaçmayacaktı; hatta belki çalınan tavuklarla kuzuların faturasını da getirip burnuna dayayabilirlerdi. O akşam yemekte alışılmadık biçimde suskundu.

"Dilini mi yuttun?" dedi halası. "Ne oldu, kurt görmüş gibisin."
Halasının ima ettiği eski deyimi bilmeyen Van Cheele, bu sözleri pek aptalca buldu; eğer arazisinde *gerçekten* bir kurt görmüş olsaydı, çenesi her zamankinden daha fazla düşerdi mutlaka.
Ertesi sabah kahvaltıda Van Cheele dünkü olaya ilişkin huzursuzluğunun tamamen geçmediğini fark etti. Trenle komşu kasabaya gitmeye, Cunningham'ı bulup onu 'korunuzda yırtıcı bir hayvan var' sözlerini söylemeye iten şeyin ne olduğunu sormaya karar verdi. Bu kararı verince neşesi az da olsa yerine gelmişti. Küçük, hoş bir ezgi mırıldanarak, sabah sigarasını almak için ağır ağır oturma odasına doğru yürüdü. Odaya girmesiyle de mırıldandığı ezginin "Aman Tanrım!" diye çığlığa dönüşmesi bir oldu. Koruda gördüğü oğlan aynı sere serpelikte, üstelik de son derece abartılı bir dinlenme pozunda divana uzanmış yatıyordu. Dünkü kadar ıslak değildi gerçi ama görünümünde başkaca bir değişiklik de yoktu.
Van Cheele, köpürerek, "Buraya ne cesaretle girdin?" dedi.
Oğlan, "Koruda barınamayacağımı söylemiştin," dedi hiç istifini bozmadan.
"Buraya gelmeni söylemedim ama. Ya halam seni görecek olursa!"
Böyle bir felaket olasılığını biraz olsun azaltmak üzere, Van Cheele davetsiz konuğunun üzerini *Morning Post* gazetesinin sayfalarıyla olabildiğince örttü. Halası tam o sırada içeriye girdi.

"Bu yolunu kaybetmiş fakir bir çocuk, hafızasını da kaybetmiş. Kim olduğunu, nereden geldiğini bilmiyor," diyerek umutsuzca açıklamalara girişti Van Cheele. Bir yandan da, öksüz veledin suratına bakıyor, öteki yabaniliklerinin arasına bir de uygunsuz bir dürüstlük katıp katmayacağını kestirmeye çalışıyordu.
Miss Van Cheele son derece ilgilenmişti.
"Belki çamaşırlarına markası işlenmiştir," diyecek oldu.
"Onların da pek çoğunu kaybetmiş anlaşılan," dedi Van Cheele; bir yandan da *Morning Post*'un sağını solunu sinirli sinirli dürtükleyerek gazetenin yerinde durmasına çalışıyordu.
Evsiz barksız çıplak bir çocuk, yolunu şaşırmış bir yavru kedi ya da sahipsiz bir yavru köpek kadar yüreğine dokunmuştu Miss Van Cheele'in.
"Onun için elimizden geleni yapmalıyız," dedi.
Çok geçmeden, rahibin evine yollanan bir haberci, koroda şarkı söyleyen çocuklardan birinin giysileri, gömlek, ayakkabı, yakalık gibi ufak tefekle geri döndü. Çocuk, giyimli, temiz pak, taranmış haliyle bile Van Cheele'in gözünde ürkünçlüğünden bir şey kaybetmemişti ama halası onu pek tatlı buldu.
"Kim olduğunu öğreninceye kadar ona bir ad bulmalıyız," dedi. "Gabriel-Ernest olsun diyorum; bence gayet uygun."
Van Cheele sesini çıkarmadı; adın çocuğa değil, çocuğun ada 'uygun' olup olmadığından kuşkuluydu. Yaşlı ve üşengeç köpeğinin, çocuğun eve girmesiyle birlikte ok gibi fırlayıp gitmesi, şimdi

de kesik kesik havlayıp titreyerek inatla meyve bahçesinin en uzak köşesinde durması, genellikle Van Cheele kadar geveze olan kanaryasının, ürkek cıvıltılarla yetinmesi de kuşkularını artıran etkenler arasındaydı. Zaman kaybetmeden Cunningham'a gidip akıl danışmasının artık iyice kaçınılmaz olduğuna karar verdi.

Van Cheele arabayla istasyona doğru yol alırken, halası da, akşamüstü Gabriel-Ernest'in kendisine küçük din okulu öğrencilerini eğlendirmede yardım edeceği çay partisinin hazırlıklarına girişmişti.

Cunningham önce pek konuşmaya yanaşmadı. Sonra, "Annem beyin hummasından öldü," diye açıklamaya girişti, "onun için, hiç olmayacak gerçekdışı şeyler görmeye ya da gördüğümü sanmaya yatkın oluşumu bağışlamalısın."

Van Cheele, "Peki, *ne* gördün?" diye üsteledi.

"Gördüğümü sandığım şey o kadar sıradışıydı ki, aklı başında bir insan bunun gerçek olduğunu söylemeyi kendine yediremese yeridir. Sizde geçirdiğim son akşam, meyve bahçesine açılan kapının yanındaki fundalığın arkasına gizlenmiş, günbatımının son ışıklarını seyrediyordum. Birden çıplak bir oğlan gördüm; komşu gölde yüzen biri sandım, çıplak tepenin oraya günbatımını seyretmeye gelmiş diye düşündüm. Aldığı poz, pagan efsanelerinde sözü edilen satirlere öylesine benziyordu ki, o an oracıkta onun resmini yapmaya karar verdim. Az kalsın, el sallayarak dikkatini çekmeye de çalışacaktım. Ama tam o sırada, güneş tüm turuncu ve pembe ışıklarıyla tepelerin ardın-

da kayboldu, ortalık soğuk ve külrengi bir görünüm aldı. Aynı anda garip bir şey oldu – oğlan kayboluverdi!"

Van Cheele, "Ne? Durup dururken uçup gitti mi yani?" diye sordu heyecanla.

Ressam, "Hayır, işin korkunç yanı da bu ya," diye cevapladı; "çıplak tepede, az önce oğlanın durduğu yerde, rengi siyaha çalan, sivri dişli, sarı gözlü, korkunç bakışlı bir kurt duruyordu. Sanırsın ki..."

Ne var ki, Van Cheele durup düşünecek kadar boşa oyalanamazdı. Son hızla istasyona doğru yola çıktı. Telgraf fikrini o an çıkardı aklından. "Gabriel-Ernest bir kurt adam" diyen bir telgraf pek yetersiz bir durum özeti olacak, halası da bunu, anahtarı kendisince bilinmeyen şifreli bir mesaj sanacaktı büyük olasılıkla. Tek umudu eve günbatımından önce varmaktı. Trenden indikten sonra tuttuğu taksi onu, batmakta olan güneşin pembe ışıklarına boğulmuş köy yollarından bir kaplumbağa hızıyla götürüyordu sanki. Eve geldiğinde halası kalan reçelle pastaları dolaba kaldırmakla meşguldu.

Van Cheele, "Gabriel-Ernest nerede?" diye bir çığlık attı adeta.

Halası, "Toopların küçük oğlunu eve götürüyor," dedi. "Pek geç oldu da, yavrucak tek başına dönmesin dedim. Güneş ne güzel batıyor, değil mi?"

Gözlerini batmakta olan güneşin parıltısından bir an bile ayırmasa da Van Cheele'in günbatımının güzelliklerini tartışacak vakti yoktu. Görülmemiş bir hızla Toopların evine giden dar yolu tırmanmaya başladı. Yolun bir yanında değirmenin suyu

gürül gürül akıyor, öteki yanındaysa göz alabildiğince çıplak tepeler uzanıyordu. Gökte, tepelerin ardında kaybolmakta olan ateş kırmızısı güneşin ucu görünüyordu hâlâ; bir sonraki dönemeçte aradığı garip çiftle burun buruna gelmesi gerekirdi. Tam o sırada birden her şeyin rengi çekildi ve külrengi bir ışık hafifçe titreşerek dört bir yanı kapladı. Van Cheele tiz bir dehşet çığlığı duydu, olduğu yerde kalakaldı.

Toopların çocuğunu da Gabriel-Ernest'i de bir daha gören olmadı. Yolda sadece Gabriel-Ernest'in giysileri bulundu ve bundan çocuğun suya düştüğü, Gabriel-Ernest'in de üzerindekileri çıkarıp onu kurtarmak için suya atladığı sonucuna varıldı. Van Cheele ve o sırada çevrede bulunan işçilerden bazıları, giysilerin bulunduğu yerin yakınında bir çocuğun kulak paralayan çığlığını duyduklarına tanıklık ettiler. On bir çocuğu daha olan Mrs. Toop acısını duruma uygun bir metanetle karşıladı ama Miss Van Cheele kaybettiği öksüzün yasını pek büyük bir içtenlikle tuttu. Kilise mezarlığına, üzerinde "Kim olduğu bilinmeyen Gabriel-Ernest'e – Bir başkası için seve seve canını feda etti" yazılı plaket de onun ısrarları sonucunda konuldu.

Pek çok konuda halasının bir dediğini iki etmeyen Van Cheele nedense Gabriel-Ernest anıtı için para vermeyi kesinlikle reddetti.

Tobermory

Ağustos ayının sonlarına doğru serin, yağmurla yıkanmış bir akşamüstüydü. Kararsız bir mevsim dönümüdür bu; keklikler ya hâlâ güvenlik içindedirler ya da buzhanede, avlanacak hiçbir şey yoktur. Tabii eğer Bristol kanalının güneyinde iseniz, o başka; o zaman yasaları çiğnemeden tombul, kızıl renkli dişi geyiklerin peşine düşebilirsiniz. O akşamüstü, çay masasının çevresi silme konukla dolu olduğuna göre, demek ki Lady Blemley'nin haftasonu partisi Bristol kanalının güneyinde değildi. Gene de mevsimin tatsızlığına, toplantının sıkıcılığına karşın, konuklar arasında, genellikle mekanik piyanonun verdiği bıkkınlığı ya da briç oyununa gizliden gizliye duyulan isteği dile getiren o bitkin huzursuzluktan eser yoktu. Partideki bütün konuklar gizlemeye çalışmadıkları, ağızları açık bırakan bir hayranlıkla

bütün ilgiyi Mr. Cornelius Appin denilen pek gösterişsiz, pek suratsız bir adama yöneltmişlerdi. Lady Blemley'nin listesindeki konukların en az ünlü olanı oydu aslında. Birileri onun pek 'akıllı' olduğunu söylemiş, ev sahibesi de, akıllılığının hiç değilse bir parçası konukları oyalayıp eğlendirmeye yarayabilir düşüncesiyle, laf olsun diye çağırmıştı onu. Lady Blemley, ondaki 'akıllılığın' –eğer varsa– ne yönde olduğunu o gün çay saatine kadar keşfedememişti. Ne nüktedandı, ne kriket şampiyonuydu, ne medyumdu, ne de amatör tiyatro meraklısıydı. Ayrıca, dış görünüşüyle de, hanımlara bol miktarda eblehliği bağışlatacak bir erkek izlenimini vermekten çok uzaktı. Onun için, Mr. Appin olmaktan öteye gidememiş, 'Cornelius' adı açıkça görülen bir vaftiz hatası olup çıkmıştı. Şimdi de kalkmış, barutun, buhar makinasının, matbaanın icadını dama atacak bir buluş serüvenine giriştiğini öne sürüyordu. Bilim son zamanlarda dev adımlarla ilerlemişti gerçi ama, onun sözünü ettiği şey, bilimsel ilerlemeden çok mucizelerin alanına giriyor gibiydi.

"Demek, bu söylediklerinize gerçekten inanmamızı istiyorsunuz," diyordu Sir Wilfrid, "hayvanlara insan gibi konuşmayı öğretmenin bir yolunu bulmuşsunuz, bizim sevgili Tobermorycik de ilk başarılı öğrenciniz olmuş, öyle mi?"

Mr. Appin, "Bu, son on yedi yıldır üzerinde çalıştığım bir konu," dedi. "Ne var ki, ancak yedi sekiz aydır başarı kırıntıları elde edebildim. Tabii, binlerce hayvanla deney yaptım, ama son zamanlarda sadece kedileri yeğliyorum. Çünkü kediler,

bir yandan çok gelişmiş olan yabani sezgilerini korurken bir yandan da uygarlığımıza başarıyla uyum sağlayan harika yaratıklar. İnsan yığınlarında olduğu gibi, bazen kediler arasında da üstün zekâlılara rastlanıyor. İşte, bir hafta önce Tobermory ile tanıştığımda üstün zekâlı bir 'Ötekedi' ile karşı karşıya bulunduğumu anladım. Bundan önceki deneylerimde başarı yolunda epey ilerlemiştim; Tobermory adını verdiğiniz kedide ise hedefe ulaştım."

Mr. Appin bu ilginç sözleri, sesini her türlü gururlu vurgudan arındırmaya çalışarak noktaladı. Bu sözlere 'Traş!' diyen çıkmadı gerçi, ama konuklardan Clovis'in dudakları büzüldü, büyük olasılıkla inançsızlık belirten bu tek heceli sözcüğün biçimini aldı.

"Yani," dedi Miss Resker, kısa bir sessizlikten sonra, "Tobermory'ye tek kelimelik kolay cümleler öğrettiğinizi mi söylemek istiyorsunuz?"

Mucizenin mucidi, "Sevgili Miss Resker," dedi sabırlı bir sesle, "dil, ancak küçük çocuklara, vahşilere ve geri zekâlılara öyle bölük pörçük öğretilir; insan bir kere üstün zekâlı bir hayvanla başarılı bir başlangıç yaptı mı, bu ağır aksak yöntemlere gerek kalmaz. Tobermory dilimizi kusursuz bir yetkinlikle konuşmaktadır."

Clovis, bu defa tane tane "Traş ki, ne traş!" dedi. Sir Wilfrid daha kibar olmakla birlikte aynı derecede inançsızdı.

Lady Blemley, "En iyisi, kediyi içeri çağırıp kendi kulaklarımızla duyalım, ne dersiniz?" diye bir öneride bulundu.

Sir Wilfrid hayvanı aramaya çıktı, konuklar da az çok becerikli bir amatör vantrilogun numarasını seyretmek üzere, mahmur bir bekleyiş içinde arkalarına yaslandılar.
Sir Wilfrid bir dakika sonra odaya daldı. Yanık teni solmuş, gözleri heyecandan iri iri açılmıştı.
"Aman Tanrım, doğru!"
Heyecanı kuşkuya yer bırakmayacak kadar gerçekti, onu duyanlar oturdukları yerde yeniden ilgiyle doğruldular.
Bir koltuğa çökerek soluk soluğa sözlerine devam etti: "Bilardo odasında kestiriyordu, 'Çaya gel,' diye çağırdım. Her zamanki gibi gözlerini kısarak bana bakınca, 'Hadi Toby bekletme bizi,' dedim ve –Aman Tanrım!– ürkünç denecek kadar doğal bir sesle, canı ne zaman isterse o zaman geleceğini bildirdi! Aklımı oynatacaktım az kalsın!"
Appin demin inançsız konuklara söylemişti sözlerini; Sir Wilfrid'in sözleriyse son derece inandırıcıydı. Babil kulesi benzeri bir koronun irkilti dolu çığlıkları arasında bilgin, hiç sesini çıkarmadan oturmuş, akıllara durgunluk veren buluşunun ilk meyvelerini dermekle meşguldu.
Bu gürültü patırtı sürüp giderken, Tobermory odaya girmiş, kadife adımlı yürüyüşü ve yüzünde özellikle takındığı kayıtsızlık maskesiyle çay masasının çevresini saranların arasında dolanmaya koyulmuştu.
Aniden tedirgin bir mırıltı, bir gerginlik sardı konukları. Şimdiye kadar dişlerinin keskinliği dışında pek bir marifeti görülmemiş bir ev kedisini kendileriyle eş tutmakta utanç verici bir yan vardı.

Lady Blemley, gerginliğini hayli açığa vuran bir sesle, "Biraz süt ister misin Tobermory?" diye sordu.
Tobermory, kayıtsızlığı hiç elden bırakmadan, "Doğrusu hayır demem," dedi. Konuklar, bastırmaya çalıştıkları heyecanla şöyle bir ürperdiler. Bu koşullar altında, Lady Blemley'nin çay tabağına süt dökerken biraz taşırması bağışlanabilirdi. Özür diler gibi, "Korkarım sütün büyük bir kısmını yere döktüm," dedi.
Tobermory'nin cevabı, "Zararı yok, halı benim güzel Axminster halım değil zaten" oldu.
Gene bir sessizlik; sonra Miss Resker, Tobermory'ye oturaklı bir bayan hayır kurumu üyesi sesiyle, insan dilini öğrenmenin çok zor olup olmadığını sordu. Tobermory ona şöyle dik dik baktı bir an, sonra gözleri uzaklara daldı gitti. Bu gibi sıkıcı soruların ilgi alanına girmediği anlaşılıyordu.
Mavis Pellington, "Peki, insan zekâsı hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu çekingen bir sesle.
Tobermory, "Kimin zekâsı örneğin?" diye sordu soğuk bir sesle.
"Ah, şey, örneğin benimki," dedi Mavis cılız bir kahkaha atarak.
Tobermory, "Beni zor duruma sokuyorsun ama," karşılığını verdi. Oysa ne sesinin tonunda ne de davranışlarında zor durumda kalmış gibi bir hal vardı. "Bu partiye çağrılman önerildiğinde Sir Wilfrid senin, tanıdığı en beyinsiz kadın olduğunu öne sürerek, konukseverlik ile geri zekâlılara kol kanat germe arasında dağlar kadar fark olduğunu söyledi. Lady Blemley ise, beyinsizliği-

nin partiye çağrılmanın başlıca nedeni olduğunu, eski arabalarını kakalayabilecekleri senden daha geri zekâlı bir tanıdıklarının bulunmadığını söyledi. Biliyorsun, hani şu 'Sisyphos-çatlatan' dedikleri, yokuşları nazlı nazlı tırmanan araba – eğer arkasından itersen tabii."

Daha o sabah Mavis'e, Devonshire'daki arazisi için en uygun arabanın bu olacağını söylememiş olsaydı, Lady Blemley'nin itirazları daha inandırıcı olabilirdi.

Binbaşı Barfield, konuyu değiştirmek için duruma el koymaya kalkıştı.

"Ahırların oradaki alacalı dişi kediyle aranız nasıl, söyle bakalım?"

Bu sözler ağzından çıktığı an çam devirdiğini anlamıştı herkes.

Tobermory, "Bu gibi şeyler uluorta konuşulmaz," dedi buz gibi bir sesle. "Bu eve geldiğinizden beri gördüklerim düşünülecek olursa, konuyu değiştirip kendi küçük ilişkilerinizin dışına kaydırmak işinize geliyor herhalde."

Yalnızca binbaşı değil, öteki konuklar da paniklediler.

Lady Blemley, "Ahçı yemeğini hazırlamış mı, gidip bakmak ister misin?" diye sordu aceleyle. Tobermory'nin yemek vaktine daha iki saat olduğunu bilmezden geliyordu.

"Teşekkürler," dedi Tobermory, "hemen çay saatinin üstüne olmaz. Hazımsızlıktan ölmek niyetinde değilim."

Sir Wilfrid, "Biliyorsun, kediler dokuz canlıdır!" dedi içtenlikle.

"Olabilir," diye cevapladı Tobermory; "ama karaciğerleri bir tane."
"Adelaide!" dedi Mrs. Cornett, "Bu kedinin gidip de hizmetçiler katında bizim dedikodumuzu yapmasına izin mi vereceksin yani."
Panik iyice büyümüştü. Kule tarafındaki yatak odası pencerelerinin çoğunun önünde süslü demir parmaklıkların bulunduğu dar çıkıntılar vardı. Bunların, Tobermory'nin günün her saatinde üzerinde keyifle dolaştığı bir gezinti yeri olduğu, kedinin oradan güvercinleri –ve kim bilir daha neleri– gözetlemeyi pek sevdiği biliniyordu. Bu sözünü sakınmaz üslupla her gördüğünü anlatırsa sonuç 'nahoş'tan da öte olacaktı. Tuvalet masasında oldukça uzun zaman harcayan ve cildinin renginin Bedevileri andırdığı söylenen Mrs. Cornett en az Binbaşı kadar huzursuz görünüyordu. Ateşli aşk şiirleri yazan fakat tertemiz bir yaşam sürdüren Miss Scrawen ise sadece biraz irkilmişti, olur a, insan özel yaşamında son derece tertipli ve erdemli olabilir de bunun herkes tarafından bilinmesini istemez. On yedisinde son kertede yoldan çıktığı için, nicedir daha ileri gitmeye çalışmaktan vazgeçen Bertie van Tahn'ın yüzü gardenya çiçeğinin donuk beyaz rengini aldı, ama o hiç değilse din eğitimi gördüğü söylenen ve herhalde başkalarıyla ilgili rezaletleri dinlemeye dayanamayan Odo Finsberry gibi odadan fırlayıp kaçma yanlışına düşmemişti. Clovis kendine hâkim olmayı başaracak kadar serinkanlıydı; içten içe, rüşvet olarak *Exchange and Mart* mağazasından bir kutu oyuncak fare getirmenin ne kadar zaman alacağını hesaplıyordu.

Bunun gibi nazik bir meselede bile, Agnes Resker çok uzun süre ikinci plana düşmeye dayanamazdı. Dokunaklı bir sesle, "Hey Tanrım, sanki neden geldim ki buraya?" dedi.

Tobermory lafı kapmakta gecikmedi:

"Dün, kriket sahasında Mrs. Cornett'e söylediklerine bakılırsa, yemekler için. Blemleylerin tanıdığın en sıkıcı ev sahipleri olduğunu ama birinci sınıf bir ahçı tutacak kadar akılları bulunduğunu söyledin; yoksa bir gelenin bir daha gelmeyeceğini de ekledin."

"Bu sözlerde en ufak bir gerçek payı yok! Mrs. Cornett, insafınıza sığınıyorum..." diye bağıracak oldu kanı tepesine sıçrayan Agnes.

"Mrs. Cornett söylediklerini Bertie von Than'a da aktardı," dedi Tobermory, "üstelik, 'bu kadın hep kıtlıktan çıkmış gibidir, günde dört öğün yemek için nereye olsa gider,' diye de ekledi, Bertie von Than da dedi ki..."

Neyse, sözün burasında Tobermory birden sustu. Rahibin iri erkek sarmanının ahırlara doğru gitmek üzere fundalıklardan geçmeye çalıştığını görmüştü. Açık duran camlı kapılardan şimşek gibi dışarıya fırladı.

Gereğinden fazla parlak öğrencisinin gözden kaybolmasıyla birlikte, Cornelius Appin bir anda acı sitemlerin, kaygılı sorgulamaların ve korkulu yakarışların boy hedefi oldu. Durumdan o sorumlu olduğuna göre, işlerin daha kötüye gitmesine de o engel olmalıydı. Cevaplaması istenen ilk soru şuydu: Tobermory bu yeteneğini başka kedilere de aşılayabilir miydi? Mr. Appin, onun bunu ahır-

ların orada içli dışlı olduğu arkadaşına da öğretebileceğini ama şu aşamada öğreticilik yeteneğinin fazla gelişmiş olamayacağını bildirdi.
"O halde," dedi Mrs. Cornett, "Tobermory değerli bir kedi ve olağanüstü bir ev hayvanı da olsa, onun ve ahırların oradaki kedinin bir an önce, hiç zaman geçirmeden yok edilmesi gerekiyor; sanırım sen de benimle aynı düşüncedesindir Adelaide."
Lady Blemley, "Şu son on beş dakika içinde çok eğlendiğimi sanmıyorsun herhalde," dedi küskün bir sesle. "Kocam ve ben Tobermory'yi çok severiz – en azından bu korkunç yeteneği geliştirmeye zorlanmadan önce 'severdik' ama şimdi, tabii ki yapılacak tek şey onu hemen ortadan kaldırmak."
"Ona akşam yemeğinde verilen artıklara biraz striknin katabiliriz," dedi Sir Wilfrid. "Ahırların oradaki kediyi ise gidip kendi ellerimle suda boğacağım. Arabacı kedisinden ayrıldığına çok üzülecek ama ona iki kedinin de çok tehlikeli bir uyuz hastalığına yakalandığını, öbür hayvanlara da bulaşmasından korktuğumuzu söylerim."
"Peki ya benim büyük keşfim," diyecek oldu Mr. Appin; "bunca yıllık araştırmalarım, yaptığım deneyler..."
"Gidip çiftliklerde, denetim altında tutulan ineklerle deney yapın siz de," dedi Mrs. Cornett, "ya da hayvanat bahçesindeki fillerle. Fillerin çok zeki olduğu söylenir, üstelik de gelip yatak odalarımızda, iskemlelerimizin altında dolaşmazlar hiç değilse."

Tam hazdan eriyerek kıyametten önceki bin yıllık selâmet dönemini haber verecekken, Henley'deki kürek yarışlarıyla çakıştığını, bu yüzden de ertelenmesi gerektiğini fark eden bir başmelek, o anda harika buluşunun nasıl karşılandığını izlemekte olan Cornelius Appin'den daha büyük bir bozguna uğrayamazdı. Herkes ona karşıydı – hatta oylama yapılsa striknin diyetine onu da katmayı öneren etkin bir azınlığın bile çıkabileceği söylenebilirdi.

Tren saatlerinin ayarlanamaması ve genelde, işin kesin bir sonuca vardırılması konusundaki tedirginlik, konukların hemen dağılmasını engelledi. Gene de akşam yemeğinin başarılı geçtiği pek söylenemezdi. Sir Wilfrid öteki kediyle, dolayısıyla da arabacıyla epey uğraşmak zorunda kalmıştı. Agnes Resker, havalara bürünmüş, tüm öğünü sanki can düşmanıymışçasına hırsla ısırdığı bir dilim ekmekle sınırlamayı seçerken, Mavis Pellington da yemek boyunca ezici bir suskunluğa sığınmayı yeğlemişti. Lady Blemley sohbeti sürdürmek adına aralıksız konuşup durduysa da gözü hep eşikteydi. Eşiğe zehir dozu dikkatle ayarlanmış bir tabak dolusu balık artığı konmuştu. Sırasıyla tatlı, çerez, meyve geçip gittiyse de, Tobermory ne yemek salonunda ne de mutfakta göründü.

Mezar sessizliği içinde yenen yemek, oturma odasındaki bekleyişin yanında hayli neşeli sayılırdı. Hiç değilse yenilip içilirken, herkesi saran tedirginlik havası dağılmış, gizlenmişti. Bu sinirlerle briç oynamak da söz konusu olamazdı. Hele, Odo

Finsberry buz gibi bir dinleyici kalabalığına iç bayıltan bir sesle *Mélisande Ormanda* şarkısını geçtikten sonra müzik de bir kenara bırakıldı. Hizmetçiler kiler penceresinin, her zamanki gibi Tobermory girip çıkabilsin diye açık bırakıldığını bildirerek saat on birde odalarına çekildiler. Konuklar ne kadar dergi varsa harıl harıl okumaya başladılar, derken giderek Badminton tenisi külliyatı ile *Punch* ciltlerine kadar düştüler. Lady Blemley düzenli aralıklarla kilere gidip gehyor, her defasında da herhangi bir soru sormayı gerektirmeyecek kadar bozguna uğramış bir yüz ifadesiyle geri dönüyordu.
Sürüp gitmekte olan sessizliği saat ikide Clovis bozdu.
"Bu gece gelmeyecek. Büyük olasılıkla şu anda yöre gazetesinin yazı işlerinde, hatıralarının ilk tefrikasını yazdırmakla meşguldür. Lady Bilmemkim'in anıları çıkmayacak gazetede, onun yerine Tobermory'ninkiler çıkacak ve büyük olay olacak."
Konukların neşesine böylece katkıda bulunduktan sonra yatmaya gitti Clovis. Öteki konuklar da uzun aralıklarla onu izlediler.
Ertesi sabah çay dolaştıran hizmetçiler, ortak soruya ortak cevap verdiler: "Tobermory dönmedi."
Kahvaltı, akşam yemeğinden de sıkıntılı geçiyordu, fakat sonuna doğru durum aydınlığa kavuştu. Tobermory'nin iki bahçeyi ayıran fundalıkların altında bulunan cesedi bahçıvanlardan biri tarafından eve getirildi. Boğazındaki ısırıklarla pençelerinin arasındaki sarı tüylerden,

rahibin sarmanıyla tutuştuğu kavgada yenik düştüğü anlaşılıyordu.
Öğleye doğru konukların çoğu çekip gitmişti. Lady Blemley ancak öğle yemeğinden sonra kendini toparlayarak, sevgili kedisinin ölümünü kınamak üzere rahibe iyice veryansın eden bir mektup döşendi.
Tobermory, Appin'in tek başarılı öğrencisi olmuştu. Kadere bakın ki, onu izleyecek başkası da çıkmadı. Birkaç hafta sonra Dresden Hayvanat Bahçesinde, önceden hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermeyen bir fil, kafesinden fırladığı gibi, kendisini kızdırdığı anlaşılan bir İngilizi öldürdü. Gazetelerde kurbanın adı Oppin ya da Eppelin olarak geçiyor, fakat küçük adının Cornelius olduğunda birleşiliyordu.
"Belki de zavallı hayvana Almancadaki kuraldışı fiil çekimlerini öğretmeye çalışıyordu," dedi Clovis, "o zaman başına geleni hak etmiş demektir."

Derisi ve Gerisi

"Şu kadının sanat jargonundan bıktım," dedi Clovis gazeteci arkadaşına. "Bazı tabloların 'insanın derisine işlediğinden' dem vurmuyor mu! Sanki bir çeşit mantar bunlar."

"Bu bana," dedi gazeteci, "Henri Deplis'nin hikâyesini hatırlattı. Sana anlatmış mıydım hiç?"

Clovis başını iki yana salladı.

"Henri Deplis, Lüksemburg Grandükalığının bir bendesi olarak dünyaya gelmişti. Akıl baliğ olunca gezginci satış temsilciliği yapmaya karar verdi. Ticari faaliyetleri gereği sık sık Grandükalık sınırları dışına çıkması gerekiyordu. İşi dolayısıyla Kuzey İtalya'nın küçük bir kentinde bulunmaktayken, vefat etmiş uzak bir akrabasından kendisine bir miras kaldığı haberini aldı.

"Henri Deplis'nin mütevazı ölçülerine göre bile büyük bir para değildi bu ama onu, görünüşte za-

rarsız bazı masraflara yöneltti. Özellikle de, Sinyor Andreas Pincini'nin dövme iğneleri tarafından temsil edilen yerel sanatları teşvik etmeye. Sinyor Pincini, belki de İtalya'nın tanıdığı en parlak dövme ustasıydı, ama muhtaç durumdaydı, bu yüzden de altı yüz frank karşılığında müşterisinin sırtını, boynundan bel hizasına kadar, İkarus'un düşüşünü temsil eden göz alıcı bir resimle süslemeyi kabul etti. Yapılıp bittiğinde resim, Mösyö Deplis'yi bir parça hayal kırıklığına uğrattı, çünkü o İkarus'u Otuz Yıl Savaşları sırasında Wallenstein tarafından alınan bir kale sanmaktaydı, ama resimden de ziyadesiyle memnundu. Görme ayrıcalığına erişen herkes bunun Pincini'nin başyapıtı olduğunu söyleyerek göklere çıkarıyordu.

"Bu Pincini'nin en büyük ve en son eseriydi. Şöhretli sanatçı, parasını almayı beklemeden bu dünyadan göçüp gitti. Mezarının başucunda oymalı kakmalı bir mezartaşı vardı, ne var ki üzerindeki kanatlı küpidonlar, istese bile sanatkârın en sevdiği sanat dalını icra etmesine imkân tanımayacak kadar miniktiler. Gelgelelim geride dul bayan Pincini vardı ki, altı yüz frank onun hakkıydı. Gezginci satış temsilcisi Henri Deplis'nin hayatındaki büyük buhran bu noktadan sonra başladı işte. Miras, sık sık didiklendiği için pek ufak bir meblağ haline gelmişti. Acil ödenmesi gereken bir içki faturası ve birtakım başka borçlar kapatıldıktan sonra dula ödenebilecek miktar 430 frankı geçemiyordu. Dul bayan haklı olarak öfkelendi, kendi ifadesine göre, onu öfkelendiren sadece

170 frank tutarındaki mecburi iskonto değil, müteveffa kocasının değeri herkesçe teslim edilmiş başyapıtının aşağılanması idi. Bir hafta sonra Deplis, teklifini 405 franka indirmek zorunda kalınca bu, dul bayanın çileden çıkmasına yol açtı. Kadın eserin satışını iptal etti ve birkaç gün sonra Deplis, biraz kalbi sıkışarak, bayanın eseri Bergamo belediyesine hediye ettiğini, belediyenin de bu hediyeyi memnuniyetle kabul ettiğini öğrendi. Mümkün olduğunca dikkat çekmeden oralardan ayrıldı, işi icabı Roma'ya gitmek zorunda kalınca da derin bir nefes aldı. Roma'da kim olduğu ve ünlü eserin mahiyeti unutulur gider sanıyordu.
"Ama sırtında ölü bir adamın dehasının ağırlığını taşıyordu. Bir gün bir hamama gidecek oldu, fakat hamam sahibi ona apar topar elbiselerini giydirdi. Adam Kuzey İtalyalıydı ve meşhur İkarus'un Düşüşü tablosunu Bergamo belediyesinin izni olmaksızın açık alanlarda sergilemeyi kesin olarak reddediyordu. Konu giderek daha çok kişi tarafından duyuldukça kamunun ve resmi yetkililerin dikkati de giderek arttı. Deplis, en sıcak akşamüstünde bile, üzerinde boğazına kadar kapalı bir mayo olmadıkça denize yahut nehre şöyle bir dalıp çıkamıyordu. Derken Bergamolu yetkililer deniz suyunun şahesere zarar verebileceği fikrine kapıldılar; zaten ziyadesiyle bunalmış bulunan gezginci satış temsilcisine her türlü deniz banyosunu katiyen yasaklayan bir yasa çıkartıldı. İşverenleri onun faaliyet alanını Bordeaux civarına kaydırdığında Deplis son derece müte-

şekkir oldu. Gelgelelim, müteşekkirliği Fransa-İtalya sınırında sona erdi. Epey kalabalık bir memur kadrosu önünü keserek İtalyan sanat eserlerinin ülke dışına çıkmasını yasaklayan yasayı bir güzel hatırlattılar kendisine.

"Lüksemburg ve İtalyan hükümetleri arasında diplomatik bir kriz başgösterdi ve hatta bir ara Avrupa semalarında huzursuzluk bulutları dolaştı. Ama İtalyan hükümeti nuh diyor peygamber demiyordu; gezginci satış temsilcisi Henri Deplis'nin kaderi, hatta varlığı bile umurlarında değildi. İkarus'un Düşüşü'nün (bkz. büyük sanatçı Pincini'nin eseri) halihazırda Bergamo belediyesine ait bir eser olduğu ve ülke dışına çıkamayacağını bildirdiler.

"Zamanla olay unutuldu, fakat tabiat itibariyle çekingen biri olan talihsiz Deplis bir iki ay geçmeden kendini yeniden öfkeli tartışmaların merkezinde buldu. Bergamo belediyesinden ünlü eseri inceleme izni alan bir Alman uzman, eserin Pincini'ye ait olduğundan kuşku duyduğunu, belki de üstadın onu son yıllarında öğrencilerinden birine yaptırdığını öne sürdü. Eserin nakşedilmesi sırasında kullanılan uyuşturucuların etkisi altında olan Deplis'nin bu konudaki tanıklığı pek tabii ki geçersizdi. Bir İtalyan sanat dergisinin editörü, Alman uzmanın iddialarını reddetti ve uzmanın özel hayatının bildiğimiz her türlü edep ve ahlak anlayışına mugayir olduğunu ispatlamaya girişti. Bütün İtalya ve Almanya tartışmaya katıldı, Avrupa'nın geri kalanı da onları izlemekte gecikmedi. İspanyol Parlamentosunda fırtınalar

koptu, Kopenhag Üniversitesi Alman uzmanı (bir heyet gönderip öne sürdüğü kanıtları yerinde incelettikten sonra) altın madalyayla taltif etti, bu arada Paris'te okuyan iki talebe bu konudaki *kendi hissiyatlarını* dile getirmek amacıyla intihar etti.

"Bu arada, bahtsız insan-tablo eskisinden de kötü durumdaydı, bu yüzden İtalyan anarşistlerin saflarına katılmasına şaşmamalı. En az dört kez tehlikeli biri ve istenmeyen yabancı olarak sınıra kadar götürüldüyse de, her seferinde İkarus'un Düşüşü (bkz. *tahminen* Andreas Pincini'nin eseri, yirminci yüzyıl başları) olarak geri getirildi. Sonra bir gün Cenova'daki bir anarşistler kongresinde, bir anarşist yoldaş, hararetli bir tartışma sırasında Deplis'nin sırtında kezzapla dolu küçük bir şişe kırdı. Giydiği kırmızı gömlek kezzabın etkisini azalttıysa da, İkarus tanınmayacak hale geldi. Saldırgan, bir yoldaşın canına kastettiği için şiddetle kınandı ve milli servete zarar vermekten yedi yıl hapis cezasına çarptırıldı. Hastaneden çıkar çıkmaz Henri Deplis, istenmeyen kişi ilan edilerek sınır dışı edildi.

"Paris'in daha sakince sokaklarında, özellikle de Güzel Sanatlar Bakanlığı civarında çökmüş, ürkek görünüşlü bir adama rastlarsınız bazen. Ona gündüz vakti rastlayacak olursanız, size hafif bir Lüksemburg aksanıyla hitap eder. Milo Venüsü'nün kırık kollarından biri sanmaktadır kendisini, Fransız hükümetinin kendisini satın alacağını ummaktadır. Bunun dışındaki bütün diğer konularda az çok akh başındadır."

Dinlenmeme Kürü

Kompartımanda, Clovis'in hemen karşısındaki rafın üzerinde, etiketine özenli bir el yazısıyla "J. P. Huddle, Tavşan Evi, Tilfield, Slowborough yakınları" yazılmış sağlam görünüşlü bir bavul duruyordu. Rafın hemen altında, etiketin insan kılığına bürünmüş hali, güvenilir, uysal biri oturuyordu; giyimi kuşamı uysal, sohbeti uysal biri. Sohbeti olmasa da (yanında oturan bir arkadaşıyla konuşuyordu ve sohbet genel olarak, Latin sümbüllerinin gecikmesi ve papazevindeki kızamık furyası gibi konular üzerineydi), insan bagaj sahibinin mizacı ve görüşleri hakkında oldukça doğru tahminde bulunabilirdi. Ama, anlaşılan o rastgele bir izleyicinin hayalgücüne pek fırsat bırakmak istemiyor gibiydi ki, konuşması giderek kişisel ve içedönük bir hal aldı.

"Bilmiyorum neden," diyordu arkadaşına, "kır-

kını çok da aşmış değilim, fakat nedense kendimi ileri orta yaşın rehavetine kapılmış gibi hissediyorum. Kızkardeşimde de aynı eğilim var. Her şey ille yerli yerinde olsun istiyoruz; her şey tam zamanında olup bitsin istiyoruz; her şeyin alışıldık, düzenli, zamanında, metodik, kılı kılına, saniye sektirmeden olmasını istiyoruz. Olmazsa sıkılıyor, üzülüyoruz. Çok küçük, önemsiz bir örnek vermek gerekirse, her yıl ön bahçedeki söğüt ağacına yuvasını yapan ardıçkuşu; bu yıl, belli bir neden yokken, bahçe duvarının oradaki sarmaşıklara yapıyor yuvasını. Bu konuda pek konuşmadık ama ikimiz de bu değişikliğin gereksiz, hatta bir parça da sinir bozucu olduğunu düşünüyoruz."

"Belki de," dedi arkadaşı, "farklı bir ardıçkuşudur."

"Onu da düşünmedik değil," dedi J. P. Huddle, "ve sanıyorum bu bizi daha da sinirlendiriyor. Hayatımızın şu noktasında bir ardıçkuşu değişikliği istemiyoruz; gene de, sana söylediğim gibi, henüz insanın bunları hissedeceği bir yaşa da gelmedik."

"Sana gerekli olan," dedi arkadaşı, "bir dinlenmeme kürü."

"Dinlenmeme kürü mü? Hiç duymadım."

"Sürdürdükleri gerilimli ve kaygılı hayattan dolayı sinirleri harap olan insanların dinlenme kürleri aldıklarını duymuşsundur; eh, sen de aşırı dinlenme ve sükûnetten muzdarip olduğuna göre, bu tedavinin tam tersine ihtiyacın var."

"İnsan böyle bir şey için nereye gider?"

"Valla, Meclis Başkanı olabilirsin ya da Paris'te bitirimlerin yaşadığı mahallelerden birinde şöyle bir dolanabilirsin ya da Berlin'de Wagner'in müziğinin büyük bölümünün aslında Gambetta tarafından bestelendiğini kanıtlamak üzere konferans verebilirsin; tabii Fas içerilerine yolculuk etmek de her zaman için mümkün. Ama dinlenmeme kürünün gerçekten etkili olabilmesi için evde uygulanması gerekir. Nasıl yapacağın konusunda ise en ufak bir fikrim yok."

Clovis'in aniden pür dikkat kesilmesi konuşmanın tam da bu noktasında oldu. Ne de olsa Slowborough'daki yaşlıca bir akrabasına yapacağı iki günlük ziyaret pek bir heyecan vaat etmiyordu. Tren durmadan önce, sol kol yenini şu adresle süslemişti bile: "J. P. Huddle, Tavşan Evi, Tilfield, Slowborough yakınları."

İki gün sonra sabah, Mr. Huddle sabah odasında *Taşra Yaşamı* dergisini okumakta olan kızkardeşinin mahremiyetine daldı. Kızkardeşinin *Taşra Yaşamı*'nı okuma günü, saati ve yeriydi, Mr. Huddle'ın bu yaptığı ise tamamıyla beklenmedik bir şeydi. Fakat Mr. Huddle elinde bir telgraf tutmaktaydı ve o evde telgraflar Tanrı tarafından yollanmış telakki edilirdi. Bu telgraf ise, Tanrı tarafından fırlatılmış bir yıldırım mahiyetindeydi. "Piskopos civardaki konfirmasyon sınıfını ziyaret ediyor stop kızamık dolayısıyla papazevinde kalamayacak stop misafirperverliğiniz rica ediliyor stop sekreterini yollayacak stop gereğinin yapılması stop."

"Piskoposu tanımıyorum bile; onunla sadece bir kere konuştum," diye haykırdı J. P. Huddle. Garip piskoposlarla konuşma tedbirsizliğini gösterenlerin, başına gelecekleri çok geç idrak etmiş insanların pişmanlığı vardı sesinde. Miss Huddle hemen ayaklandı; yıldırımlardan en az kardeşi kadar hoşlanmazdı ama kadınca içgüdüler ona, yıldırımların karnının doyurulması gerektiğini söylüyorlardı.

"Soğuk ördeği körileyebiliriz," dedi. Köri günü değildi, fakat küçük turuncu zarf âdet ve erkândan hafifçe uzaklaşılması gerektiğini düşündürüyordu. Erkek kardeşi bir şey demedi, fakat gözlerinde, ona bu cesareti için teşekkür eden bir bakış vardı.

"Genç bir bey sizi görmek istiyor," dedi hizmetçi kız.

"Sekreter!" diye mırıldandı Huddlelar bir ağızdan; hemen kaskatı kesildiler, bütün yabancıları suçlu addetmekle birlikte kendilerini savunmak üzere söyleyecek bir şeyleri varsa dinleyebileceklerini ima eden bir ifade takındılar. Odaya giren zarif, mağrur delikanlının Huddle'ın kafasındaki piskopos sekreteri fikrine pek uygun düştüğü söylenemezdi; piskoposluk makamının, daha başka gerekli masraflar dururken, böylesine pahalı mefruşatla donanmış bir numuneye sahip olabileceğini sanmazdı. Yüz, hayal meyal tanıdıktı; iki gün önce kompartımanda karşısında oturan yolcuya biraz daha dikkatlice bakmış olsaydı, bu gencin Clovis olduğunu anlayabilirdi.

"Piskoposun sekreteri siz misiniz?" diye sordu Huddle, sesine bir saygı gelmişti.

"Sır kâtibi," diye cevap verdi Clovis. "Bana Stanislaus diyebilirsiniz; öbür adım önemli değil. Piskopos ve Albay Alberti öğle yemeğine gelebilirler. Her halûkârda ben buradayım."
Sanki Kraliyet ziyareti programı söz konusuydu.
"Piskopos civarda bir konfirmasyon sınıfını teftiş ediyor, değil mi?" dedi Miss Huddle.
"Görünüşte," diye karanlık bir cevap geldi. Ardından sesin sahibi yörenin büyük ölçekli bir haritasını istedi.
Clovis hâlâ derin derin haritayı incelemekle meşgulmüş gibi yapmaktaydı ki, bir telgraf daha ulaştı. Bu "Huddle, Tavşan Evi, vs., vs., eliyle Prens Stanislaus Hazretlerine," gelmişti. Clovis telgrafın içeriğine bir göz attı, "Piskopos ile Alberti akşamüstü geç saatlere kadar burada olamayacaklar," dedi. Sonra dönüp haritayı incelemeye koyuldu.
Öğle yemeği pek neşeli geçmedi. Prens-sekreter oldukça iştahla yiyip içti fakat sohbetten şiddetle kaçındı. Yemeğin sonunda ansızın ağzı kulaklarına vararak sırıttı, ev sahibesine bu hoş yemek için teşekkürlerini bildirdi ve saygılı fakat ihtiraslı bir biçimde elini öptü. Miss Huddle bu davranışta bir Ondördüncü Louis dönemi kokusu mu olduğunu yoksa Romalıların Sabin kadınlarına karşı gösterdikleri hiç de hoş olmayan davranışın bir izi mi bulunduğunu tam olarak çıkaramadı. Baş ağrısı günü değildi fakat koşulların kendisini mazur gösterdiğini düşünerek, piskopos gelmeden önce olabildiğince baş ağrısı biriktirmek üzere odasına çekildi. Clovis, en yakındaki telgraf-

hanenin adresini sorup, araba yolundan aşağıya doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. Mr. Huddle iki saat kadar sonra ona holde rastladı ve piskoposun ne zaman geleceklerini sordu.

"Alberti ile birlikte kütüphanedeler," oldu cevap.

"Peki, bana niye bildirilmedi? Geldiğinden haberim bile olmadı!" diye haykırdı Huddle.

"Geldiğini hiç kimse bilmiyor," dedi Clovis; "Olayları ne kadar büyütmezsek o kadar iyi. Kesinlikle rahatsız etmeyiniz onu kütüphanede. Emirleri böyle."

"Peki nedir bu esrar perdesi? Ayrıca Alberti de kim? Hem piskopos çay içmeyecek mi?"

"Piskopos kan içmeye geldi, çay içmeye değil."

"Kan mı!" dedi Huddle nefesi kesilerek. Yıldırım, yakından tanıdıkça korkunçlaşıyordu.

"Bu gece Hıristiyan âleminin tarihinde büyük bir gece olacak," dedi Clovis. "Bu civardaki bütün Yahudileri öldüreceğiz."

"Yahudileri mi, öldürmek mi!" dedi Huddle öfkeyle. "Onlara karşı genel bir ayaklanma mı oldu demek istiyorsunuz bana?"

"Hayır, piskoposun kendi fikri. Şu anda içeride ayrıntıları planlıyor."

"Fakat – piskopos çok hoşgörülü, insancıl biridir."

"Zaten eylemin etkisini daha artıracak olan da bu. Muazzam bir gürültü kopacak."

İşte, buna inanırdı Huddle.

"Asarlar onu!" diye bağırdı, canı gönülden.

"Bir araba onu kıyıya götürmek üzere bekliyor, buharlı bir yat da emrinde olacak."

"Ama civarda otuz tane bile Yahudi yok," diye karşı çıktı Huddle. Zihni, art arda gelen şoklar yüzünden, deprem sırasındaki bir telgraf teli tutukluğuyla işlemekteydi.
"Yirmi altısının adlarını saptadık," dedi Clovis, elindeki bir tomar kağıdı göstererek. "Hem, hepsiyle daha yakından ilgilenebiliriz böylece."
"Bana Sir Leon Birberry gibi birisine karşı şiddet uygulamayı düşündüğünüzü mü söylemek istiyorsunuz?" diye kekeledi Huddle; "Bu ülkedeki en saygın insanlardan biri."
"O listemizin altlarında yer alıyor," dedi Clovis umursamazca; "işimizi görmek için güvendiğimiz adamlarımız var zaten, çevreden yardıma gerek kalmayacak. Ayrıca yavrukurtlar da yardımcı güç olarak katılacaklar."
"Yavrukurtlar mı!"
"Evet; gerçekten adam öldüreceğimizi duyunca esas adamlardan daha hevesli çıktılar."
"Bu, Yirminci Yüzyıl'ın üzerine damlamış kara bir leke olacak!"
"Evet, sizin ev de kurutma kağıdı olacak. Avrupa ve Birleşik Devletler'deki gazetelerin yarısı evin fotoğrafını yayınlayacaklardır, bu hiç aklınıza geldi mi? Bu arada, sizin ve kızkardeşinizin kütüphanede bulduğum bazı fotoğraflarını *Matin* ve *Die Woche*'ye yolladım, umarım sakıncası yoktur. Ha bir de, merdivenin bir eskizini; katlin büyük bir kısmı muhtemelen merdivenlerde gerçekleşecek."
J. P. Huddle'ın beyninde çalkalanan duygular kelimelere dökülemeyecek kadar yoğundu, ama ne-

fesi kesilerek şöyle demeyi başardı: "Bu evde Yahudi yok."
"Henüz yok," dedi Clovis.
"Polise gideceğim," diye haykırdı Huddle, birden üzerine bir canlılık gelmişti.
"Fundalıklarda," dedi Clovis, "benim iznim olmadan evi terk etmeye kalkışacak herkesin üzerine ateş açma emri almış on tane silahlı adam var. Bahçe kapısının yanında da silahlı bir grup adam pusuya yatmış durumda. Evin arkası yavrukurt tarassutu altında."
O esnada bir araba kornasının neşeli dat-dat'ı duyuldu. Huddle bir kâbustan yarı uyanmış bir adam gibi kapıya koştu ve arabasına atlayıp gelmiş Sir Leon Birberry'yle burun buruna geldi. "Telgrafınızı aldım," dedi Sir Leon; "Neler oluyor?"
Telgraf mı? Telgraflar günüydü anlaşılan.
"Hemen gelin. Çok acil. James Huddle," yazıyordu Huddle'ın şaşkın gözleri önüne serilen mesajda.
"Her şeyi anlıyorum şimdi!" diye bağırdı Huddle heyecanlı bir sesle. Fundalıklara doğru muzdarip bir bakış atarak, şaşalayan Birberry'yi çekip eve sürükledi. Aşağı katta çay hazırlanmıştı, fakat bu arada tamamen panikleyen Huddle konuğunu ite kaka merdivenlerden yukarı çıkardı, bir iki dakika içinde, tüm ev halkı bu geçici güvenlik bölgesine sürüklendi. Çay masasını şereflendiren bir tek Clovis oldu; kütüphanedeki fanatikler kendilerini çay ve tostun zevkine bırakamayacak ölçüde hainane planlarına gömülmüş olmalıydı-

lar. Delikanlı sadece bir kere ayağa kalktı, o da acele gelmesini söyleyen bir telgraf almış bulunan kundura tamircisi ve ihtiyar heyeti üyesi Mr. Paul Isaacs'a kapıyı açmak için. Sekreter, Borgialardan birinin daha iyisini beceremeyeceği korkunç bir nezaket gösterisiyle, ağına düşen yeni kurbanı merdivenlerin başına kadar götürdü, gönülsüz ev sahibi onu orada beklemekteydi.

Ardından, korkunç bir nöbet ve bekleyiş süreci başladı. Clovis bir ya da iki kere evden çıkıp fundalıkların oraya gitti, dönüşte her keresinde kütüphaneye giriyordu, muhtemelen kısa bir rapor vermek amacıyla. Bir keresinde postacının elinden mektupları ahp, abartılı bir nezaketle merdivenlerden yukarıya, ara sahanlığa kadar çıkardı. Bir sonraki çıkışını müteakiben bir bilgi vermek üzere yukarıya geldi.

"Yavrukurtlar verdiğim işareti yanhş anlayarak postacıyı katletmişler. Bu işlerde pek az tecrübem oldu, biliyor musunuz. Bir dahaki sefere daha dikkatli olacağım."

Postacıyla nişanlı olan hizmetçi kız, çığlıklar atmaya koyuldu.

"Hanımefendinin başı ağrıyor unutma," dedi J. P. Huddle. (Miss Huddle'ın baş ağrısı daha da kötülemişti.)

Clovis aceleyle aşağıya indi ve kütüphaneye kısa bir ziyarette bulunduktan sonra başka bir haberle geri döndü:

"Piskopos, Miss Huddle'ın başının ağrıdığını duyunca çok üzüldü. Ateşli silahların mümkün olduğunca evin çevresinde kullanılmaması emrini

verdi; evin içinde yapılması gerekecek katl olaylarında kesici alet kullanılacak. Piskopos Hıristiyan olmanın centilmenliğe mani olmadığını düşünüyor."

Clovis'i bu son görüşleri oldu; saat yediye geliyordu, yaşlıca akrabası onun yemeğe kıyafetini değiştirmiş olarak inmesini beklerdi. Gene de, Clovis evi terk ettikten sonra bile, evin alt bölgelerinde onun uğursuz varlığının gölgesi, hiç kimsenin gözünü kıpmadığı bütün gece boyunca gezindi durdu, merdivendeki her gıcırtı, rüzgârın fundalıklarda çıkardığı her hışırtı korkunç anlamlar yüklüydü. Ertesi sabah saat yedi sularında bahçıvanın oğlu ve postacı, bütün gece bekleyip duran ev ahalisini Yirminci Yüzyıl'ın hâlâ lekelenmemiş olduğu konusunda temin ettiler.

"Sanmam ki," diye mırıldanıyordu Clovis, erken bir tren onu kente doğru alıp götürürken; "bu dinlenmeme kürü için bana şuncacık minnet duyuyor olsunlar."

Mowsle Barton'da Huzur

Crefton Lockyer kendini iyice bırakmış, hem bedenen hem de ruhen bırakmış bir halde, Mowsle Barton çiftliğinin bitişiğindeki yarı meyve yarı çiçek bahçesi bir yerde oturuyordu. Uzun yıllar süren şehir hayatının sıkıntısı ve gürültüsünün ardından, bu tepelerle çevrili çiftlik manzarası neredeyse dramatik bir yoğunlukla etkiliyordu duyularını. Zaman ve mekân, anlamını ve aciliyetini kaybetmiş gibiydi; dakikalar ağır ağır kayarak saat oluyor, kırlar ve nadasa bırakılmış tarlalar neredeyse fark edilmeyen tatlı eğimlerle ufka karışıp gidiyordu. Bahçeyi sınırlayan fundalıklardan yayılıp gelen yabani otlar çiçek bahçesini bürümüş, bahçedeki bitkiler ise çiftliğe ve avluya karşı atağa kalkmışlardı. Uykulu görünüşlü tavuklar ve ciddi, bir şeylerle meşgul görünen ördekler avluda, meyve bahçesinde, yolda, her

yerdeydiler; hiçbir şey kesinkes bir yere ait değil gibiydi; hatta kapılar bile ille de menteşeleri üzerinde olmayabiliyorlardı. Ve bu manzaranın bütünü, neredeyse büyülü denebilecek bir huzurla kaplıydı. Akşamüstleri, hep akşamüstü olduğunu ve hep akşamüstü olacağını düşünüyordunuz; alacakaranlıkta, alacakaranlığın günün tek vakti olduğu hissine kapılıyordunuz. Crefton Lockyer, yaşlı muşmula ağacının altındaki rustik iskemleye rahatça yerleşmişti; hayalini kurduğu ve son zamanlarda yorgun, yıpranmış duyularının onca özlemini çektikleri bir yere demir atma duygusunun tam da bu olduğuna karar vermişti. Bu sade, dost insanların arasına bütün bütüne yerleşecek, yavaş yavaş hayatını bazı alçakgönüllü konforlarla bezeyecek ama onların hayat tarzlarına olabildiğince ayak uyduracaktı.

Bu kararını zihninde ağır ağır olgunlaştırırken, yaşlıca bir kadın iki yana sallana sallana meyve bahçesinin içinden ona doğru geldi. Lockyer onun çiftlik ahalisinden biri olduğunu gördü, ev sahibesi Mrs. Spurfield'in annesi ya da kaynanası. Hemen aklında hoş bir cümle hazırladı ona söylemek için. Ama kadın ondan önce davrandı.

"Şordaki kapının üzerine tebeşirnen bi şey yazmışlar. Ney ki o?"

Donuk, duygusuz bir sesle konuşuyordu, sanki bu soru yıllardır dilinin ucundaymış da sırası gelince soruvermiş gibi. Ne var ki, gözleri Crefton'ın başının üzerinden ileriye, bir sıra alçaklı yüksekli çiftlik binasının oluşturduğu çizginin en ucundaki samanlığın kapısına dikilmişti sabırsızca.

Crefton'ın araştıran nazarları orada "Martha Pillamon ihtiyar bir cadıdır!" cümlesiyle karşılaştı. Bu cümleyi dile getirmeden önce biraz tereddüt etti. Ne belliydi, belki de konuştuğu kişi Martha'nın ta kendisiydi. Mrs. Spurfield'in kızlık adı belki de Pillamon'du.

"Martha Pillamon adında biriyle ilgili bir şey," diye açıkladı temkinli bir sesle.

"Ne diyor?"

"Çok saygısız bir cümle," dedi Crefton; "onun cadı olduğunu söylüyor. Böyle şeyleri duvarlara yazmak yasak olmalı."

"Doğru, her kelimesi doğru," dedi karşısındaki büyük bir zevkle, kendi de betimleme çabasına katkıda bulundu, "gidinin ihtiyar tosbağası."

Kadın iki yana sallana sallana çiftlikten geçip giderken, çatlak sesiyle bağırdı, "Martha Pillamon ihtiyar cadının tekidir!"

Crefton'ın tam arkasında bir yerde cılız, öfkeli bir ses, "Dediğini duydun mu?" diye homurdandı. Hızla dönen Crefton arkasında başka bir kocakarı gördü, sıska, sapsarı, kırış kırış ve belli ki son derece hoşnutsuz. Anlaşılıyor ki, bu Martha Pillamon'un ta kendisiydi. Bu meyve bahçesi civardaki ihtiyar kadınların sevdikleri bir gezinti yerine benziyordu.

"Yalan, hepsi yalan, riya," diye devam etti cılız ses. "İhtiyar cadı olan Betsy Croot'un kendisi. O ve kızı, sefil sıçan. Onlara bir büyü yapayım da görsünler, ihtiyar baş belaları."

Topallayarak yürürken, gözüne samanlığın kapısına tebeşirle yazılmış yazı ilişti.

"Orada ne yazıyor?" diye sordu Crefton'a dönerek.
"Oyunuzu aday Soarker'a verin," diye cevapladı Crefton, tecrübeli bir arabulucunun sahte cesaretiyle.
Kocakarı homurdandı, kendi kendine söylenmeleri ve solmuş kırmızı şalıyla ağaçların arasında giderek gözden kayboldu. Çok geçmeden Crefton ayağa kalktı ve çiftliğe doğru yürümeye başladı. Ne olmuşsa olmuş, epeyce bir huzur kaçıp gitmişti etraftan.
Crefton'ın geçmiş akşamüstlerinde öylesine hoş bulduğu, eski çiftliğin mutfağındaki çay hazırlıklarının neşeli hayhuyu, bugün yerini belli bir hüznün rahatsızlığına bırakmış gibiydi. Masanın etrafında garip, uzayıp giden bir sessizlik hâkimdi. Çayın kendisi de, Crefton içtiğinde gördü ki, ılınmış, tadı yavanlaşmıştı, her türlü eğlentinin tadını tuzunu kaçıracak kadar bulanık bir suydu.
"Çaydan şikayet etseniz de yararı yok," dedi Mrs. Spurfield aceleyle, konuğunun düşünceli düşünceli fincanına baktığını görünce. "Çaydanlıkta su kaynamıyor, aslı faslı bu."
Crefton ocağa dönüp baktı, büyük kara çaydanlığın altında her zamankinden de canlı, harlı bir ateş yanmaktaydı. Fakat çaydanlık ağzından ancak incecik bir duman püskürtüyor, altındaki gürül gürül faaliyeti umursamıyordu.
"Bir saatten fazla oldu, hâlâ kaynamıyor," dedi Mrs. Spurfield. Açıklama kabilinden bir de şunu ekledi, "Üstümüzde büyü var."

"Martha Pillamon yaptı bunu da," diye mızıldandı ihtiyar anne; "O ihtiyar tosbağaya gününü göstereceğim. Ona bir büyü yapayını da görsün."
"Birazdan kaynar," diye itiraz etti Crefton, iyi saate olsunların bu işteki rolünü reddederek. "Belki de kömürler ıslaktır."
"Ne akşama kaynar, ne yarın sabaha; bütün gece de yaksan altını, kaynamaz," dedi Mrs. Spurfield. Gerçekten de kaynamadı su. Kızarmış ve pişmiş yiyeceklerle doyuyordu ev ahalisi, bir komşu nezaket göstererek çay yaptı ve az çok sıcak tutmayı başararak Spurfieldlere yolladı.
"Huzursuzluk çıktı ya, artık kalkıp gidersiniz herhalde," dedi Mrs. Spurfield kahvaltıda; "dert baş gösterir göstermez çil yavrusu gibi dağılır herkes genellikle."
Crefton alelacele reddetti planlarında ilk elde bir değişikliği; ne var ki, kendi kendine, evin eski şenlikli halinin büyük ölçüde yok olduğunu düşündü. Kuşkulu bakışlar, somurtkan sessizlikler ya da sert konuşmalar, gündelik olaylardandı artık. İhtiyar anneye gelince, bütün gün mutfakta ya da bahçede pinekliyor, Martha Pillamon'un aleyhine tehditler ya da ilençler savurup duruyordu. Bu zayıf insan artıklarının son güç kırıntılarını birbirlerini mutsuz etmeye adamalarında hem ürkütücü hem de acıklı bir yan vardı. Her şey düzenli ve simetrik bir çürüme içine gömülüp giderken, eksilmeyen bir güç ve yoğunlukla ayakta kalan tek şey nefretti sanki. İşin tekinsiz yanı, onların inatlaşmalarından ve okudukları belalardan ürkütücü, hastalıklı bir gücün süzülüp

çıkar gibi olmasıydı. En harlı ateşin üzerinde bile ne çaydanlığın kaynadığı ne de tavanın kızdığı gerçeğini hiçbir kuşkucu yaklaşım ortadan kaldıramıyordu. Crefton mümkün olduğunca uzun bir süre hatayı kömürlere yüklemeye çalıştı ama odun ateşi de aynı sonucu verdi, daha sonra ısmarlama getirtilen küçük bir ispirto ocağı da üstündekini kaynatmayı aynı inatla reddedince, iyi saatte olsunların hiç akla gelmeyecek, kötü bir oyunuyla karşı karşıya olduğunu hissetti. Millerce ötede, tepelerin arasındaki bir açıklıkta, hayal meyal üzerinden bazen arabaların geçtiği bir otoyolu seçebiliyordu, oysa burada, en son uygarhğın atardamarlarından bu kadar az bir mesafede, yarasaların uçuştuğu bu eski çiftlik evinde, büyücülüğe fena halde benzeyen bir şeyin çok pratik işlere yaradığı görülüyordu.

Bu evin, bu ocağın –özellikle de ocağın– çevresinde eksikliği öylesine çok çekilen huzur duygusunu ele geçirme umuduyla, çiftlik bahçesinden geçerek arkadaki ağaçlıklı yollara doğru giden Crefton, yolda muşmula ağacının altındaki bir sıraya oturmuş kendi kendine mırıldanan yaşh anneye rastladı. "Yüzmesin batsın, yüzmesin batsın," diye tekrarhyordu kadın, yarım yamalak öğrendiği bir dersi tekrarlayan bir çocuk gibi. Ara sıra da içinde kulağa hiç de hoş gelmeyen bir kötülük tınısı olan tiz bir kahkaha atıyordu. Crefton, onu duyamayacağı kadar uzaklaşıp hiçbir yere gitmiyor gibi görünen sık bitki ve ağaçların kapladığı yolların sükûnetine ve mahremiyetine adım atınca mutlu oldu. Ayakları, ötekilerden

daha derin ve dar görünen bir tanesine doğru gitti, fakat yolun insanların oturduğu bir yere çıkan minyatür bir yol olduğunu anlayınca biraz canı sıkıldı. Etrafında küçük bir sebze bahçesi ile bir iki yaşlı elma ağacı olan yitik görünüşlü bir kulübe gördü. Hızla akan bir çay, yolunu kesen söğütlerin arasından geçip yeniden hızlanmadan önce genişliyor, büyükçe bir havuz oluşturuyordu burada. Crefton bir ağaç gövdesine yaslandı ve havuzda oluşan küçük girdapların üzerinden mütevazı küçük eve baktı; evdeki tek hayat belirtisi tek sıra halinde su kenarına doğru yürüyen pejmürde görünüşlü ördeklerdi. Sallana sallana yürüyen hantal bir ördeğin kendini sulara atıp bir anda zarif bir yüzücü haline gelişinde daima çekici bir yan vardır. Crefton bir süre dalgın gözlerle sürübaşının kendini havuza atışını seyretti. Aynı zamanda, içinde garip ve nahoş bir şeyler olmak üzereymiş gibi bir duygu da vardı. Ördek kendinden emin bir biçimde suya atladı, ve hemen suyun dibini boyladı. Başı bir an göründü, sonra tekrar suda kayboldu, su yüzeyinde hava kabarcıkları kaldı, hayvanın bacakları ve kanatları çaresizlik içinde çırpınarak suyu köpürttüler. Ördek açıkça boğuluyordu. Crefton önce onun yosunlara takıldığını ya da aşağıdan bir susıçanının ya da sazan balığının saldırısına uğradığını düşündü. Ama su yüzeyine kan yayılmadı, deli gibi çırpınan gövde görünürde herhangi bir engel olmaksızın suyun akıntısına kapılıp gitti. Bu arada havuza ikinci bir ördek dalmış ve çırpınan gövdesi, su yüzeyinin altında yuvarlanıp dön-

meye başlamıştı. Ara sıra su yüzeyine çıkan, açılıp kapanan gagaların görüntüsü özellikle acıklıydı, sanki güvendikleri ve tanıdıkları unsurun onlara ihaneti karşısında dehşet içinde isyan ediyorlardı. Crefton üçüncü ördeğin de kıyıda pozisyon alıp öbür ikisinin kaderini paylaşmak üzere suya atlamasını dehşete benzer bir duyguyla seyretti. Sürünün geri kalanı, ağır ağır boğulan gövdelerin çırpınışı karşısında paniğe kapılıp gerilmiş boyunlarıyla geri geri giderek, rahatsız gaklamalarla felaket mahallinden uzaklaşırken neredeyse bir ferahlama hissetti Crefton. Tam o sırada bu sahneyi izleyen tek insanın kendisi olmadığını gördü; ilk bakışta o uğursuz şöhretli Martha Pillamon olduğunu fark ettiği iki büklüm, kurumuş kalınış bir kadın suyun kenarına gelmiş, korkunç bir üçlü halinde havuzda dönenen, ölmekte olan kuş girdabına bakıyordu. Derken öfkeden tir tir titreyen tiz sesi yükseldi:
"Betsy Croot denen ihtiyar sıçanın marifeti bu. Ona bir büyü yapayım da görsün hele."
Crefton sessizce oradan uzaklaştı, ihtiyar kadının kendisini fark edip etmediğinden emin değildi. O daha Betsy Croot'u suçlamadan önce, bizimkinin zihninde 'yüzmesin batsın,' sözlerini tekrar edip duran Betsy Croot'un tatsız görüntüsü çakıp sönmüştü bile. Ama şu anda zihnini, başka hiçbir düşünceye yer bırakmayacak bir kuşkuyla dolduran şey, bir misilleme büyüsünün tehdidiydi. Akli melekeleri, bu kocakarı tehditlerini boş birer atışma olarak kabul edemeyecekti artık. Mowsle Barton'daki ev, kişisel kinini son derece

somut bir biçimde ifade edebildiği anlaşılan kavgacı bir kocakarının hoşnutsuzluğuyla lanetlenmiş görünüyordu ve onun şu boğulan üç ördeğin intikamını nasıl alacağı ise hiç belli olmazdı. O evin bir ferdi olarak Crefton, hayli genel ve nahoş bir biçimde Martha Pillamon'un gazabına uğrayabilirdi. Yersiz kuruntulara kapıldığının farkındaydı, ama ispirto ocağı meselesi ve ardından havuzdaki sahne sinirlerini iyice germişti. Kapıldığı dehşetin belirsizliği de korkularını katmerlendiriyordu; insan, düşüncelerinde İmkânsız'a yer vermeyegörsün bir kere, imkânlar hemen hemen sınırsız görünüyordu.

Crefton ertesi sabah her zamanki gibi erkenden kalktı, çiftlikte geçirdiği en rahatsız gecelerden biriydi. Bilenmiş duyuları, muzdarip bir evin üzerine asılı duran, o çok belli belirsiz işler-pek de-yolunda-gitmiyor mesajını almakta gecikmedi. İnekler sağılmıştı ama öbek halinde avluya toplanmış, sabırsızca meraya götürülmeyi bekliyorlardı, kümes hayvanları ise yemlenme vaktinin gecikmesini her zamankinden de gürültülü bir biçimde protesto etmekteydiler; sabah saatlerinde genellikle kendine özgü bir ahenkle müzik yapan avludaki tulumba ise bugün hayra yorulmayacak bir biçimde suskundu. Evin içinde aşağı yukarı koşuşturan adımlar, yükselip alçalan aceleci sesler ve uzun, rahatsız edici sessizlikler hüküm sürüyordu. Crefton giyinmesini bitirdi ve dar merdivenin başına yollandı. Tekdüze, şikâyetçi bir ses duydu, içinde saygılı bir fısıltının gölgesi olan bir sesti bu, konuşanın Mrs. Spurfield olduğunu anladı.

"Çekip gidecek, orası kesin," diyordu ses; "Bela görünür görünmez tabanları yağlar böyleleri." Crefton büyük olasılıkla kendisinin de bu 'böyleleri'nden biri olduğu duygusuna kapıldı, zamanı ve yeri gelince 'öyleleri' gibi davranmakta fayda vardı.
Kimseye görünmeden odasına geri döndü, bir iki parça eşyasını toplayıp bavuluna yerleştirdi, pansiyon kirasını masanın üzerine bıraktı, arka kapıdan avluya çıktı. Bir kümes hayvanı sürüsü umutla üzerine doğru seğirtti; onların çıkar dolu ilgilerini atlatıp ağılın, domuz ağılının ve saman dolu arabaların yanından geçerek çiftliğin arkasındaki ağaçlıklı yola ulaştı. Sadece bavulunun ağırlığı yüzünden hızlı bir koşuya dönüşmesi engellenen birkaç dakikalık bir yürüyüşten sonra anayola çıktı. Orada erkenden yollara düşmüş bir arabaya atlayıp en yakın kente gitti. Tam kavşakta çiftliğe son bir kez baktı göz ucuyla; evin eski püskü çatısı, saz damlı samanlıklar ve altındaki tahta sırasıyla muşmula ağacı, sabahın ilk ışıklarında neredeyse hortlaksı bir berraklıkla gözler önüne serildi. Hepsinin üzerindeyse Crefton'un bir zamanlar yanlışlıkla huzur sandığı büyülü bir hava titreşip duruyordu.
Paddington tren istasyonunun hayhuyu, ona kol kanat geren bir selam gibi patladı Crefton'un kulaklarında.
"Çok kötü yıpratıyor sinirlerimizi, bütün bu koşuşturma, bu acele," dedi yol arkadaşlarından biri; "Nerede taşranın huzuru, sükûneti."
Crefton, içinden, bu huzur ve sükûnetten kendi

payına feragat etti. O anda sakinleştirici dendi mi aklına gelen tek şey hıncahınç dolu, pırıl pırıl ışıklar içinde bir konser salonunda, mümkün olan en gümbürtülü biçimde 1812 uvertürünü çalan yaman bir orkestraydı.

Bıldırcın Yemi

"Bizimki gibi küçük işletmeleri karanlık günler bekliyor," dedi Bay Scarrick, taşradaki bakkal dükkânının üstündeki odaları kiralayan ressamla kızkardeşine. "Büyük şirketler tüketici kitleye bizim yanından bile geçemeyeceğimiz her türlü cazip fırsatı sunuyorlar, küçük çapta bile olsa – okuma odaları, oyun odaları, gramofonlar, daha neler neler. İnsanlar günümüzde Harry Lauder'in şarkılarını dinlemeden ya da gözlerinin önünde en son Avustralya kriket maçı sonuçlarının sayılıp döküldüğünü görmeden yarım kilo şeker bile almıyorlar. Noel için epey mal depoladık, yarım düzine tezgâhtar tutsak yeridir, fakat ben ve yeğenim Jimmy buraya yetiyor da artıyoruz. Mallar da kaliteli, bir iki haftada eritebilsek kâr ederiz ama pek mümkünü yok – eğer Noel'den önce kar yağar da Londra hattı on beş

günlüğüne kapanmazsa tabii. Miss Luffcombe'ı öğleden sonraları şarkı söylemesi için tutmayı aklımdan geçirmiyor değilim – Postane eğlencesinde 'Küçük Beatrice'in Kararı' şarkısını söyleyerek çok sükse yaptıydı."

"Dükkânınızı cazip bir alışveriş merkezi haline getirmeye bundan daha az elverişli bir şey olamaz," dedi ressam, samimi bir ürpertiyle; "Kış tatlısı olarak Karlsbad eriği mi incir reçeli mi alsam diye karar vermeye çalışan bir müşteri olsam, aklımın Küçük Beatrice'in şarkısındaki 'melek mi olsam, şeytan mı' kararıyla çelinmesi beni ziyadesiyle çileden çıkarırdı. Hayır," diye sürdürdü sözünü, "kadın tüketicinin ruhuna hâkim olan şey aldıklarının yanı sıra bedava bir şeyler de elde etmektir, fakat siz de bunu yeterince karşılayabilecek durumda değilsiniz. Neden kadın tüketici kadar erkek tüketiciyi de avucunun içine almış başka bir dürtüye seslenmemeli o zaman – hatta, diyebiliriz ki bütün insan ırkını?"

"O dürtü nedir?" dedi bakkal.

Mrs. Greyes ile Miss Fritten Londra'ya giden 2.18 trenini kaçırmışlardı, 3.12'ye kadar başka tren olmadığı için de alışverişimizi Scarrick'in dükkânından yapalım bari dediler. Akıllara durgunluk verecek bir alışveriş olmayacaktı ama alışveriş alışverişti işte.

Birkaç dakikadır dükkânda, müşteri olarak bir tek onlar vardı, ama birbirlerine rakip iki ançüezin erdemlerini ve kusurlarını tartışırlarken, tezgâhta birinin altı adet nar ve bir paket bıldırcın yemi

siparişi verdiğini duyarak irkildiler. Her iki kalem de o civarda pek sürümü olan şeyler değildi. Müşterinin tarzı ve dış görünüşü de aynı derecede alışılmadıktı; on beş on altı yaşlarında, koyu zeytuni tenli, kocaman koyu renk gözlü, kalın telli, uzun, lacivertimsi siyah saçlı bir veletti bu, bir ressama modellik yaparak hayatını kazanabilirdi. Aslında öyle de yapıyordu. Satın aldığı malları koymak üzere çıkarıp tezgâhın üzerine bıraktığı dövme pirinçten kâse de, alışveriş arkadaşlarının o ana kadar gördükleri file ya da bakkal poşeti neviinden, banliyö uygarlığına mahsus alışveriş gereçlerinden hayli farklıydı. Anlaşılan egzotik bir para birimine ait altın bir sikke fırlattı tezgâha. Para üstü bekler gibi bir hah de yoktu.
"Dünkü şarapla incirin parasını ödemediydik," dedi; "paranın üstünü de gelecekteki alışverişlere sayınız."
"Çok garip görünüşlü bir oğlan, ha?" dedi Mrs. Greyes bakkala, müşteri dükkândan çıkar çıkmaz.
"Yabancı, sanıyorum," dedi Mr. Scarrick kısaca. Ser verip sır vermezliği her zamanki çalçeneliğiyle garip bir tezat teşkil ediyordu.
Aradan çok geçmeden "Bir kilo en iyi cins kahvenizden rica ediyorum," dedi bir ses. Konuşan uzun boylu, otoriter görünüşlü alışılmadık tipte bir adamdı. Diğer tuhaflıklarının yanı sıra günümüz Londra banliyölerinden ziyade Asurbanipal zamanlarına yaraşır uzun, kara bir sakah vardı. Kahvesi tartılırken "Esmer bir oğlan bugün buradan nar aldı mı?" diye sordu damdan düşer gibi.

İki hanım, bakkalın hiç tereddüt etmeden verdiği olumsuz cevap üzerine neredeyse yerlerinden zıpladılar.
"Birkaç narımız var depoda," diye devam etti bakkal, "fakat herhangi bir talep olmadı."
"Uşağım kahveyi alacak, her zamanki gibi," dedi müşteri. Pek şahane metal işi bir keseden bir sikke çıkardı. Sanki sonradan aklına gelmiş gibi de, şu soruyu fırlattı: "Acaba sizde bıldırcın yemi bulunur mu?"
"Hayır," dedi bakkal, gözünü kırpmadan, "bulundurmuyoruz."
"Bakalım bundan sonra ne yalan söyleyecek?" diye sordu Mrs. Greyes alçak sesle. İşleri daha da vahim kılan, Mr. Scarrick'in pek kısa zaman önce Savonarola hakkında bir konferansa başkanlık etmiş olmasıydı.
Yabancı, uzun mantosunun astragan yakasını kaldırarak, bir azametle, daha sonra Miss Fritten'ın diyeceği gibi, bendelerinden birini dize getirmiş bir satrap edasıyla dükkândan çıktı gitti. Kadın, böyle eğlenceli işlerin satrapların görevleri arasında olup olmadığından pek emin değildi; ama bu benzetme, geniş tanıdık çevresine yeterince anlatıyordu meramını.
"Boşver 3.12 trenini," dedi Mrs. Greyes; "Laura Lipping'e gidip konuşalım bu meseleyi. Bugün onun kabul günü."
Esmer oğlan ertesi gün pirinç alışveriş kâsesiyle dükkâna geldiğinde, epeyce bir müşteri kalabalığı toplanmış bulunuyordu. Bunların çoğu, harcayacak bol bol vakitleri varmış gibi aheste ahes-

te alışveriş eder havalardaydılar. Belki de herkes kulak kesilmiş vaziyette olduğu için bütün dükkânda duyulan bir sesle oğlan, bir kilo bal ve bir paket bıldırcın yemi istedi.

"Gene bıldırcın yemi!" dedi Miss Fritten. "Bu bıldırcınlar müthiş obur olmalılar, ya da belki aldığı bıldırcın yemi falan değil!"

"Galiba afyon, sakallı adam da bir hafiye!" dedi Mrs. Greyes müthiş parlak bir fikirmiş gibi.

"Bence değil," dedi Laura Lipping; "Eminim, Portekiz tahtıyla ilgili bir mesele!"

"Bence daha çok sabık Şah ile ilgili bir İran entrikası," dedi Miss Fritten; "Sakallı adam iktidardaki partinin adamı. Bıldırcın yemi de şifre tabii; İran hemen hemen Filistin'in yanında, biliyorsun Eski Ahit'te de bıldırcın tohumundan bahsedilir."

"Yalnızca bir mucize olarak," dedi pek malumatlı kızkardeşi; "Ben başından beri bunun bir aşk entrikası olduğunu düşündüm."

Bunca ilgi ve yorumun odağı olan oğlan satın aldıklarıyla çıkıp gitmek üzereydi ki, peynir ve sucuk tezgâhından sokağı sotalayan yeğen-çırak Jimmy onu yolundan alıkoydu.

"Çok güzel Yafa portakallarımız var," dedi aceleyle. Eliyle bisküvi kutularından oluşan yüksek bir duvarın arkasındaki bir köşeyi, portakalların durduğu yeri işaret etti. Oğlan, sonuçsuz yeraltı araştırmalarıyla geçen uzun bir günün ardından tüm bir tavşan ailesini yuvalarında bulmuş bir gelincik edasıyla portakalların üzerine atıldı. Hemen hemen aynı anda sakallı yabancı, heyula gibi dükkâna girdi ve tezgâhın üzerinden bir kilo

hurmayla en iyisinden bir kutu İzmir helvası siparişini savurdu. Yöredeki en maceraperest ev kadını bile helvanın adını duymuş değildi, gelgelelim Mr. Scarrick en iyi İzmir helvasını bir an bile tereddüt etmeden çıkarıp verdi.

"Binbir Gece Masalları mı canlandı, nedir," dedi Miss Fritten heyecanlı bir sesle.

"Şişşt! Dinle bak," dedi Mrs. Greyes yalvarırcasına.

"Dün sözünü ettiğim esmer oğlan bugün geldi mi?" diye sordu yabancı.

"Bugün dükkân her zamankinden daha kalabalıktı," dedi Mr. Scarrick, "ama tarif ettiğiniz gibi bir oğlan çocuğu hatırlamıyorum."

Mrs. Greyes ve Miss Fritten muzaffer bir edayla dönüp arkadaşlarına baktılar. Gerçeklere, maalesef geçici olarak ellerinde olmayan bir mal muamelesi yapılması tabii ki hoş değildi, ama Mr. Scarrick'in yalanları hakkında arkadaşlarına verdikleri renkli raporların birinci ağızdan onaylanması karşısında tatmin olmuşlardı.

"Reçelde renk verici katkı maddesi bulunmadığını söyleyişine bir daha kesinlikle inanmayacağım," diye fısıldadı Mrs. Greyes'in halalarından biri.

Esrarengiz yabancı voltayı aldı; Laura Lipping, onun kalın bıyığının ve yukarı kaldırdığı astragan yakasının ardında şaşalayıp öfkelenerek hırladığını açıkça gördü. Dikkatli bir bekleyişten sonra portakalların peşindeki çocuk, teneke bisküvi kutularının arkasından meydana çıktı, anlaşılan aradığı vasıflarda bir portakal bulamamıştı. O da

çekip gitti ve elleri kolları paketlerle yüklü, dedikodularla donanmış müşteriler de yavaş yavaş dükkânı boşalttılar. Emily Yorling'in 'günü'ydü ve müşterilerin çoğu soluğu onun misafir odasında aldılar. Alışveriş furyasından çıkıp doğruca bir çay partisine gitmek, yöre sakinlerinin 'hızlı hayat' olarak nitelendirdikleri bir olaydı.
Ertesi gün öğleden sonra iki yardımcı tezgâhtar tutulmuştu ve ikisi de çok meşguldü; dükkân kalabalıktı. İnsanlar alıyor da alıyorlardı; hiç kimsenin alışveriş listesi bir türlü sona ermiyordu sanki. Mr. Scarrick müşterilerini dükkânında yaratıcı seçimler yapmaya ikna etmekte hiçbir zaman bu kadar az zorlanmamıştı. Mütevazı boyutlarda alışveriş yapan kadınlar bile, sanki evde kendilerini acımasız, sarhoş bir koca bekliyormuş gibi oyalanıyorlardı. Günün öğleden sonrası, hiçbir olay olmadan ağır ağır ilerledi, pirinç kâseli oğlan dükkâna daldığında ise, bastırılmaya çalışılmayan bariz bir heyecan uğultusu yükseldi. Bu heyecan Mr. Scarrick'e de bulaşmış gibiydi. Bombay ördekleri konusunda bilgilenme isteği samimiyetten uzak bir hanımı o an terk ederek, gelir gelmez tezgâha yönelen yeni müşterinin yolunu kesip, ortalığı saran ölüm sessizliği içinde, ona bıldırcın yemi kalmadığını söyledi.
Oğlan rahatsız, etrafına bakındı ve gitmek üzere arkasını döndü, fakat duraksıyordu. Bir kere daha yolu kesildi, bu sefer tezgâhın arkasından koşup gelen ve daha iyi portakalları olduğunu söyleyen yeğen tarafından. Çocuğun duraksaması geçti; adeta bir hırsız gibi portakalların durduğu kuytu

köşeye seğirtti. Tahmin edilebileceği gibi, gözler bir anda kapıya çevrildi, uzun boylu, sakallı yabancı gerçekten de etkileyici bir biçimde içeri girdi. Mrs. Greyes'in halası, sonradan herkese, bilinçaltında kendi kendine "Sürünün üzerine bir kurt gibi indi Asurlu," cümlesini tekrarlayıp durduğunu söyleyecekti, genellikle bu dediğine de inanıldı. Bu adam da tezgâha varmadan önce durduruldu, fakat Mr. Scarrick ya da yardımcısı tarafından değil. O zamana kadar kimsenin farkına varmadığı yüzü kalın bir tülle örtülmüş bir hanım, oturduğu yerden kalkarak onu tane tane, içe işleyen bir sesle selamladı.

"Ekselansları alışverişlerini kendileri mi yapıyorlar?"

"Siparişleri ben veriyorum," diye açıklamada bulundu yabancı; "uşaklarıma anlatması zor oluyor da."

Daha alçak, fakat rahatça duyulan bir ses tonuyla peçeli hanım yabancıya sıradan bir bilgi aktardı.

"Çok güzel Yafa portakalları bulunduruyorlar."

Sonra çıngıraklı bir kahkaha atarak dükkândan çıkıp gitti.

Adam ateş saçan gözlerle dükkânda etrafına bakındı. Sonra gözlerini gayri ihtiyarı teneke bisküvi kutularından maniaya dikerek, yüksek sesle "Çok güzel Yafa portakallarınız varmış, öyle mi?" diye gürledi bakkala.

Dükkândaki herkes Mr. Scarrick'in anında inkâr yoluna başvurmasını bekliyordu. Ne var ki, o daha cevap vermeye fırsat bulamadan oğlan sığındığı yerden ok gibi fırladı. Boş pirinç kâseyi iki

eliyle önünde tutarak adamın önünden hızla geçip sokağa çıktı. Oğlanın yüzünde kimine göre kasıtlı bir kayıtsızlık, kimine göre bir ölüm donukluğu vardı, kimine göre de yüzü küstahlıkla parlıyordu. Bazıları onun dişleri takırdayarak, bazıları da ıslıkla İran milli marşını çalarak dükkândan çıktığını söylediler. Ne ki, bu karşılaşmanın, bunu zorlayan adam üzerinde yarattığı etki tartışılmazdı. Bir kuduz köpek ya da bir çıngıraklı yılan aniden üstüne gelse, insan bu kadar dehşete kapılamazdı. Otorite ve kendini tebarüz ettirme yeteneği sırra kadem basmış, heybetli yürüyüşü, kaçacak delik arayan bir hayvan gibi bir aşağı bir yukarı gelip gitme halini almıştı. Rüyada gibi, laf olsun diye, gözlerini bir an bile dükkânın girişinden ayırmadan gelişigüzel bir iki sipariş verdi, bakkal bunları abartılı bir özenle defterine kaydetti. Ara sıra sokağa çıkıyor, kaygıyla dört bir yana bakıyor, sonra dükkâna dönüp güya alışverişine devam ediyordu. Bu çıkışların birinden geri dönmedi; ok gibi fırlayıp karanlığa karışmıştı, Scarrick'in dükkânını günlerce dolduran meraklı kalabalık ne onu, ne esmer çocuğu ne de peçeli kadını bir daha gördü.

"Size ve kızkardeşinize ne kadar teşekkür etsem azdır," dedi bakkal.
"Biz çok eğlendik," dedi ressam mahcup bir sesle. "Modele gelince, Hylas pozunda durmaktan iyice canı sıkılmıştı çocukcağızın."
"Gene de," dedi bakkal, "kara sakalın kira bedelini size takdim etmekte ısrar ediyorum."

Açık Pencere

On beş yaşlarında pek bilmiş bir küçükhanım, "Teyzem biraz sonra aşağıya inecek," dedi; "bu arada benimle yetinmek zorunda kalacaksınız." Framton Nuttel, teyzenin birazdan aşağıya ineceğini hesaba katarak yeğenin hoşuna gidecek bir şeyler geveledi ağzında. İçinden, hiç tanımadığı insanların evlerine yaptığı bu nezaket ziyaretlerinin, devam ettiği sinir bozukluğu kürüne iyi gelip gelmeyeceğini düşünüyordu.

Framton, bu kırsal yerde inzivaya çekilme hazırlıklarına giriştiğinde, kızkardeşi, "Neler olacak, bak sana söyleyeyim," demişti; "Kendini oralarda diri diri mezara gömeceksin, tek bir insanla iki çift laf edemeyeceksin, kukumav kuşu gibi düşünüp durmaktan sinirlerin daha da bozulacak. Oradaki tanıdıklarıma senden söz eden birer mektup yazıp sana vereceğim. Bazıları,

hatırladığım kadarıyla, oldukça sevimli insanlardı."
Framton, mektuplardan birini vermeye hazırlandığı Mrs. Sappleton'ın, 'sevimli' sınıfına girip girmediğini merak ediyordu.
Aralarındaki sessizliğin yeterince uzadığı kanısına varınca, Mrs. Sapletton'ın yeğeni, "Burada çok tanıdığınız var mı?" diye sordu.
"Kimseyi tanımıyorum," dedi Framton. "Kızkardeşim dört yıl önce burada, rahibin evinde kalmıştı da, beni buradaki bazı kişilere tanıtmak için mektup yazdı."
Bu son sözleri belirgin bir pişmanlıkla söylemişti. Çok bilmiş küçükhanım, "O halde teyzem hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz?" diye sürdürdü.
Konuk, "Sadece adıyla adresini," diye açıkladı. Mrs. Sappleton'ın evli mi bekâr mı olduğunu merak etmişti birden. Odadaki havada belli belirsiz de olsa bir erkeğin varlığı seziliyordu.
Çocuk, "O büyük felaket teyzemin başına tam üç yıl önce geldi," dedi; "Demek ki, kızkardeşinizden sonraya rastlıyor."
Framton, "Ne felaketi?" diye sordu. Felaketler, bu sakin köy köşesine uğramazmış gibi geliyordu insana.
Yeğen, çimenlik bahçeye açılan büyük camlı kapıları göstererek, "Ekim ayında olmamıza rağmen şu pencereyi neden ardına kadar açık tuttuğumuzu merak ediyorsunuzdur herhalde," dedi.
"Mevsime göre oldukça sıcak bir hava," dedi Framton; "peki, pencerenin felaketle bir ilgisi mi var?"

"Bundan tam üç yıl önce, teyzemin kocasıyla iki genç erkek kardeşi bu pencereden çıkıp ava gittiler. Bir daha da geri dönmediler. Çulluk avlamak için en sevdikleri avlağa gitmek üzere sazlıklardan geçerken hain bataklık üçünü de yuttu. O yaz korkunç yağmur yağmıştı hatırlarsanız, bu yüzden önceki yıllarda sağlam olan yerler bile beklenmedik bir anda çöküveriyordu. Cesetleri hiç bulunamadı. İşin en korkunç yanı da bu ya." Sözün burasında ses, çokbilmişliğini kaybetti ve çocuk göz yaşartıcı bir biçimde kekelemeye başladı. "Zavallı teyzem bir gün geri döneceklerini sanıyor. Onlar ve onlarla birlikte kaybolan küçük, kahverengi spanyel cinsi köpek geri gelip her zamanki gibi şu pencereden içeriye gireceklermiş. Her akşam karanlık iyice çökünceye kadar pencereyi açık bırakmamızın nedeni de bu işte. Zavallı teyzeciğim, nasıl çıkıp gittiklerini daha dünmüş gibi anlatır, kocasının kolunda su geçirmez beyaz yağmurluğu varmış, küçük kardeşi Ronnie ise, her zaman olduğu gibi teyzemi kızdırmak için onun pek sinirine dokunan 'Nerelere yolculuk, söylesene Bertiecik' türküsünü söylüyormuş. Biliyor musunuz, bazen bunun gibi sessiz, yaprak kımıldamayan akşamlarda tüylerim ürperir, neredeyse şu pencereden içeriye..."

Gerçekten de birden ürperdi ve sustu. Teyze, geç kaldığı için telaşla özür üstüne özür dileyerek odaya daldığında Framton rahat bir soluk aldı.

"Vera sizi oyalamıştır herhalde?"

"Çok ilginç şeyler anlattı," dedi Framton.

Mrs. Sappleton şuh bir sesle, "Umarım pencere-

nin açık oluşundan rahatsız olmuyorsunuzdur," dedi. "Kocamla erkek kardeşlerim biraz sonra avdan dönecekler de. İçeriye hep pencereden girerler. Sazlıkların orada çulluk avlamaya gittiler bugün, zavallı halılarımı yine batıracaklar demektir. Siz erkekler hepiniz aynısınız, ne yapalım!"

Mrs. Sappleton, neşeli bir sesle avdan, av kuşlarının azlığından, kışın ördek bulunup bulunmayacağından dem vurarak çene çalmayı sürdürdü. Framton dehşetten donakalmıştı. Konuşmayı daha az ürkünç konulara çekmekte direttiyse de pek başarılı olamadı. Ev sahibesinin kendisini yarım kulakla dinlediğini, gözlerinin sürekli açık pencereye, pencerenin ardındaki çimenliğe kaydığını fark ediyordu. Ziyaretinin bu üzücü olayın yıldönümüne rastlamış olması gerçekten talihsizlikti.

"Doktorlar kesin olarak dinlenmemi, zihnimi fazla yormamamı öğütlediler," diye söze girdi Framton. O da pek çokları gibi, hiç tanımadığı yabancılarla yeni tanıştığı kimselerin, karşılarındakilerin hastalıkları ve halsizlikleri, bunların nedenleri ve tedavileri gibi konularla yakından ilgili olduklarını sanmak yanılgısına düşmüştü. "Yalnız, yemek rejimi konusunda anlaşamıyorlar bir türlü," diye de ekledi.

Mrs. Sappleton, "Öyle mi?" dedi; esnemesini son anda bastırarak. Sonra birden kulak kesildi – ama Framton'un söylediklerine değil.

"İşte geldiler!" diye bağırdı. "Tam da çay vakti, ah canlarım, burunlarına kadar da çamura batmışlar!"

Framton azıcık ürpererek, anladığını ve çok üzüldüğünü belirten bakışlarını yeğene çevirdi. Çocuk gözlerinde buz gibi bir dehşetle açık pencereye bakakalmıştı. Framton, adını koyamadığı tüyler ürpertici bir korkunun şoku içinde koltuğunda döndü ve onun baktığı yere baktı.

Giderek koyulaşan alacakaranlikta, üç kişi çimenlikten eve doğru yaklaşıyordu; üçü de kollarının altına birer tüfek sıkıştırmıştı, biri beyaz bir yağmurluğu omuzuna atmıştı. Kahverengi, spanyel cinsi yorgun bir köpek ayaklarının dibinden yürüyordu. Sessizce eve yaklaştılar, tam o sırada karanlığın içinden sıtma görmemiş genç bir erkek sesi, 'Yahu, nerelere yolculuk, söylesene Bertiecik' türküsüne başladı.

Framton, o an deli gibi bastonuyla şapkasına yapıştı; şimşek hızıyla kaçıp giderken koridora açılan kapıyı, çakıl döşeli yolu, bahçe kapısını hayal meyal fark etti. Yoldan geçen bir bisikletli onunla çarpışmamak için yol kenarındaki çalılığa bindirmek zorunda kaldı.

Beyaz yağmurluğun sahibi, "İşte geldik hayatım," dedi pencereden içeriye girerken; "çok çamurlu ama çoğu kuru çamur. Biz gelirken şimşek gibi çıkıp giden de kimdi?"

Mrs. Sappleton, "Pek tuhaf bir adam, Mr. Nuttel diye biri," dedi. "Sadece hastalıklarından söz etti sonra da siz geldiğinizde veda etmeden, özür bile dilemeden, kaçıp gitti. Hortlak gördü sanırsınız."

Yeğen, "Spanyel yüzünden galiba," dedi sakin bir sesle; "Köpeklerden dehşetli korkuyormuş, bana

öyle söyledi. Bir keresinde Ganj nehri kıyısında başıboş bir köpek sürüsü onu mezarlıklara kadar kovalamış, o da geceyi yeni kazılmış bir mezarda, tepesinde hırlayıp dişlerini gösteren, ağzından köpükler saçan köpeklerle geçirmek zorunda kalmış. Kim olsa sinirleri yerinden oynar."
Ayaküstü masal uydurmakta üstüne yoktu da.

Sİredni Vaştar

Conradin on yaşındaydı. Doktor çocuğu muayene etmiş, beş yıl bile yaşayamayacağını söylemişti. Doktor beş para etmez hanım evladının tekiydi, kimsenin onun sözüne pek kulak astığı yoktu ama hemen hemen herkese söz geçiren Mrs. De Ropp da doktorla aynı kanıdaydı. Mrs. De Ropp, Conradin'in büyük kuzini ve vasisiydi; çocuğun gözünde, dünyanın 'kaçınılmaz', 'sevimsiz' ve 'somut' diye bilinen beşte üçünü temsil ediyordu. Bu üçüyle sürekli savaş halinde olan beşte iki ise Conradin'in kendisi ve düş dünyasıydı. Conradin, çok geçmeden o bıktırıcı 'kaçınılmaz'ların ezici baskısına boyun eğmek zorunda kalacağını düşünüyordu. Hastalıklar, üşümesin diye kat kat giydirilen elbiseler, boğucu kısıtlamalar, uzayıp giden can sıkıntısı... Yalnızlığın da kamçılamasıyla iyice alıp başını giden düş dünyası olmasa, çoktan pes etmişti bile.

Doğru, Mrs. De Ropp'un 'çocuğun iyiliği için' sık sık zebella gibi Conradin'in karşısına dikilmeyi canı gönülden görev bildiği, yaptıklarının da az çok farkında olduğu söylenebilirdi ama kadın en dürüst anlarında bile Conradin'i sevmediğini itiraf edememişti kendine. Conradin ise ondan ölesiye nefret ediyor, bunu da son derece iyi gizliyordu. Kendisi için yarattığı bir iki küçük mutluluk, eğer vasisinin sinirini bozma olasılığını taşıyorsa, daha da keyifleniyordu. Onun düş dünyasının sınırları Mrs. De Ropp'a kapalıydı; o bu dünyaya sokulmaması gereken, saflıktan uzak bir varlıktı.

Her an açılıp, içlerinden 'şöyle yapma, böyle yapma' ya da 'gel, ilacını içeceksin' buyrukları yağabilecek dizi dizi pencerenin altına düşen kasvetli, sıkıcı bahçe, çocuğu hiç oyalamıyordu. Bahçedeki tek tük meyve ağacı, Conradin meyveleri koparmasın diye adeta kıskançlıkla bir köşeye ayrılmışlardı. Sanki kendi türlerinin bu kıraç topraklarda çiçek açıp meyve veren tek örnekleriydi bu ağaçlar. Hem zaten bunların yıl boyunca verdiği meyveye on şilin verecek pazarcı bile zor bulunurdu. Neyse ki, bahçenin unutulmuş bir köşesinde, tozlu fundalıkların ardına gizlenmiş duran görkemli boyutlarda bir alet kulübesi vardı. Conradin bunun dört duvarı arasında sığınabileceği bir yuva, oyun odası ile kilisenin çeşitli özelliklerini bağdaştıran bir köşe bulmuştu. Burayı, bazılarını tarihten bazılarını da kendi hayalinden bulup çıkardığı tanıdık hayaletlerle doldurmuştu ama, kulübede etten kemikten iki de tutsak vardı.

Bir köşede, oğlanın başka bir şeye ya da kişiye yöneltemediği sevgiden bol bol payını alan tüyleri perişan bir Houdan tavuğu bulunuyordu. Daha kuytuda, karanlık bir yerde iki bölmeli bir kafes vardı, bölmelerden birinin önüne sık aralıklı demir parmaklıklar çekilmişti. Burası, arkadaş canlısı bir kasap çırağının, uzun süre zulada saklanan bir avuç gümüş para karşılığında kafesi mafesi her şeyiyle birlikte gizlice bahçeye sokup kulübeye yerleştirdiği iri bir gelinciğin mekân tuttuğu köşeydi. Conradin bu ince uzun, sivri dişli yırtıcı hayvandan müthiş korkuyor ama gene de ona sahip olduğu en değerli şey gözüyle bakıyordu. Gelinciğin alet kulübesindeki varlığı, 'Kadın' adıyla anmakla yetindiği kuzininden titizlikle saklanması gereken, insanın içini korkuyla titreten gizli bir sevinç kaynağıydı. Derken günün birinde, kim bilir nereden bulup çıkardıysa, hayvana duyulmamış bir ad yakıştırdı ve o andan sonra hayvan onun için bir tanrı, bir din oldu çıktı. Kadın, haftada bir kere yakınlardaki kilisede dini görevlerini yerine getiriyor, Conradin'i de yanında götürüyordu ama kilisede yapılan ayin, Asur tanrısı Rimmon'un tapınağındaki bir ayin kadar yabancıydı çocuğa. O, her Perşembe alet kulübesinin karanlık ve rutubet kokulu sessizliğinde Yüce Gelincik Siredni Vaştar'm ahşap kafesi önünde gizemli ve dört başı mamur bir ayin düzenleyerek tapınıyordu. Mevsiminde kırmızı renkli çiçekler, kışın da kızıl böğürtlenler koyuyordu sunağına, çünkü 'O' her şeyin ateşli, yırtıcı, coşkulu yanını önemseyen bir tanrıydı. Oysa

Kadın'ın dini, Conradin'in görebildiği kadarıyla, tam tersine veriyordu ağırlığı. Büyük bayramlarda Conradin, tanrının kafesinin önüne dövülmüş hindistancevizi serpiyordu. Bu sununun en önemli özelliği ise hindistancevizinin çalıntı olmasıydı. Bu bayramlar düzensiz aralıklarla ve belli bir olayı kutlamak için yapılıyordu. Bir keresinde, Mrs. De Ropp üç gün üç gece diş ağrısı çekmiş, Conradin de bayramı üç gün üç gece sürdürmüş, hatta neredeyse kendini, diş ağrısının Siredni Vaştar'ın marifeti olduğuna inandırmayı başarmıştı. Diş ağrısı illeti bir gün daha sürseydi, evdeki hindistancevizi stoku suyunu çekecekti.
Houdan tavuğu hiçbir zaman Siredni Vaştar dininin parçası olmamıştı. Conradin çoktandır onun bir 'Anabaptist' olduğuna karar vermişti. 'Anabaptist'in ne demek olduğunu biliyormuş gibi yaptığı filan yoktu, ama için için bu sözcüğün gözü pek, çılgınca, saygın olmayan bir anlama geldiğini umuyordu. Her türlü 'saygınlığın' ana kaynağı ve nefret edilesi örneği Mrs. De Ropp'tan başkası değildi onun gözünde.
Bir süre sonra, Conradin'in alet kulübesine gösterdiği aşırı ilgi vasisinin dikkatini çekmeye başladı. "Yağmur çamur demeden her gün orada oynamasi sağlığına zararlı," diye kestirip attı. Bir sabah kahvaltıda Houdan tavuğunun satıldığını ve yeni sahibi tarafından dün gece alınıp götürüldüğünü bildirdi. Miyop gözlerini dikmiş Conradin'e bakıyor, onun üzülmesini, bir öfke nöbetine tutularak hırçınlaşmasını bekliyordu. Hemen araya girecek, karşı çıkılması imkânsız buyruk-

lar ve akıl yürütmelerle oğlanı azarlayacaktı. Ama Conradin hiçbir şey demedi; söylenecek bir şey yoktu. Belki de Mrs. De Ropp bir an çocuğun bembeyaz, kıpırtısız yüzünde yakaladığı anlatımdan korktuğu için olacak, o akşamüstü çayda tost çıkarıldı. Oysa tost, çocuğa dokunduğu, ayrıca, orta sınıf kadınlarının gözünde bağışlanmaz bir kusur sayılan 'zahmetli' bir yiyecek olduğu gerekçesiyle yasaktı.

Çocuğun elini bile sürmediğini görünce, "Hani sen tost seviyordun," diye bağırdı gücenmiş bir sesle.

"Bazen," dedi çocuk.

O akşam kulübede kafes tanrısına tapınırken değişik bir şey yaptı Conradin. Her zamanki gibi ilahiler söyledikten sonra, o gece bir de dilekte bulundu.

"Benim için bir tek şey yap, Sredni Vaştar!"

Bu şeyin ne olduğunu söylemedi. Sredni Vaştar tanrı olduğuna göre bunu bilmesi gerekirdi. Kulübenin öteki, boş köşesine bakıp hıçkırıklarını bastırmaya çalışarak onca nefret ettiği dünyaya geri döndü Conradin.

Ondan sonraki her gece yatak odasının dost karanlığında, akşamları da alet kulübesinin alacakaranlığında şu acı yakarış yükseldi Conradin'den: "Benim için bir tek şey yap, Sredni Vaştar!"

Mrs. De Ropp çocuğun alet kulübesine gidiş gelişlerinin azalmadığını fark etmişti. Bir gün bir keşif yolculuğu daha yaptı.

"O kilitli kafeste ne besliyorsun bakayım?" diye

sordu. "Küçük kobaylardır mutlaka. Hepsini toplayıp attıracağım."
Conradin'in ağzından tek bir kelime bile çıkmadı ama Kadın çocuğun odasının altını üstüne getirip dikkatle sakladığı anahtarı buldu ve keşfini sonuçlandırmak üzere hemen kulübeye koştu. Soğuk bir akşamüstüydü, Conradin'e evden dışarı adım atmaması söylenmişti. Yemek odasının en ucundaki pencereden, fundalıkların ta dibindeki alet kulübesinin kapısı ancak seçilebiliyordu. Conradin pencerenin önünde durup baktı. Kadın'ın kulübeye girdiğini gördü, sonra onun kutsal kafesin kapısını açışını, eğilip miyop gözleriyle Conradin'in tanrısının gizlendiği saman yığınına bakışını getirdi gözlerinin önüne. Belki de o sabırsız, beceriksiz haliyle samanları da dürtüklerdi. Conradin son bir kere daha, hararetle mırıldandı duayı. Ama duada istediği şeyin gerçekleşmeyeceğini biliyordu. Çok iyi biliyordu ki, Kadın biraz sonra suratında o ölesiye nefret ettiği gülümsemeyle dudaklarını büzerek dışarıya çıkacak, bahçıvan bir iki saat sonra artık kafese kapatılmış kahverengi bir gelincikten başka bir şey olmayan o harikulade tanrıyı ahp götürecekti. Biliyordu ki, Kadın gene kazanacak, hep kazanacaktı; onun baskıcı, nefes aldırmayan, yüksekten bakan 'her şeyi ben bilirim' tavrı altında gittikçe hasta düşecek, sonunda günün birinde artık hiçbir şeyin önemi kalmayacak ve doktor haklı çıkacaktı. Yenilgisinin olanca acısı, olanca zavallılığı içinde ama inatla, tehlike altındaki tanrısına ettiği duayı yüksek sesle tekrarlamaya koyuldu.

Siredni Vaştar fırladı çıktı,
Düşünceleri kıpkızıl düşünceler, dişleri bembeyazdı.
Düşmanları barış istedi, O ise onlara, ölüm getirdi.
Siredni Vaştar, Güzel Siredni Vaştar.

Ansızın ilahi söylemeyi kesip, pencereye iyice yaklaştı Conradin. Alet kulübesinin kapısı hâlâ aralık duruyordu, on dakika geçmişti neredeyse. Upuzun dakikalardı bunlar, ama gene de bir bir geçmişlerdi işte.
Sığırcıkların küçük gruplar halinde koşuşturmalarını ve uçarak çayırı boydan boya geçmelerini seyretti; bir gözünü kulübenin iki tarafa açılır kapanır kapısından hiç ayırmadan tekrar tekrar saydı onları. Ekşi suratlı bir hizmetçi kız çay servisini hazırlamak üzere içeriye girdi, Conradin hiç yerinden kıpırdamadan durdu, bekledi ve gözledi. Umut azar azar sızmıştı yüreğine, yenilginin buruk sabrından başka hiçbir şeyi tanımayan gözlerinde bir zafer ışığı parlamaya başladı. Hırsızlama bir sevinçle dudaklarını oynatarak o zafer ve ilenç ilahisini yeniden söylemeye koyuldu. Sonunda gözlerindeki umudun boşa çıkmadığını gördü; o ince uzun gövdeli, kısa bacaklı, sarı-kahverengi renkli hayvan, fersizleşen gün ışığında gözlerini kırpıştırarak kapı aralığından dışarı süzüldü. Pençe kıllarında ve boynunda koyu renkli, ıslak lekeler vardı. Conradin dizlerinin üzerine çöktü. Yüce Gelincik bahçenin bitimindeki küçük dereye doğru ilerledi, bir an durup su içti sonra karşıdan karşıya uzatılmış, köprü görevi gören kalastan karşıya geçti, çalılıkların

içinde gözden kayboldu. Bu, çocuğun Siredni Vaştar'ı son görüşü oldu.

"Çay hazır," dedi ekşi suratlı hizmetçi: "Hanım nerede?"

Conradin, "Biraz önce bahçedeki kulübeye indi," diye karşılık verdi.

Hizmetçi hanımı çağırmaya gidince, Conradin ekmek kızartmaya yarayan uzun çatalı büfenin gözünden çıkardı ve kendine bir dilim ekmek kızartmaya koyuldu. Önce ekmeği kızartmanın sonra da bolca tereyağı sürüp yemenin keyfini ağır ağır çıkarırken bir yandan da yemek odası kapısının ardında nabız gibi atan seslere ve suskunluğa kulak kabarttı. Hizmetçinin kulak paralayan aptalca çığlığı, cevap olarak mutfaktan gelen şaşkın bağırışlar, sağa sola koşuşturanların ayak sesleri, yardım getirmek için aceleyle yola koyulanların çıkardığı gürültüler, bir anlık sessizlikten sonra eve ağır bir yük taşıyanların korkulu hıçkırıkları ve ayak sürüme sesleri.

"Zavallı yavrucağa kim söyleyecek peki? Ben dünyada söyleyemem!" diye bağırdı tiz bir ses. Dışardakiler konuyu kendi aralarında tartışırlarken Conradin kendine bir dilim ekmek daha kızarttı.

Araya Girenler

Karpatların doğu cenahmda bir yerlerde, karışık bitki örtülü ormanda bir kış gecesi, bir adam ayakta durmuş bir şeylere kulak veriyor gibiydi, sanki ormanlarda yaşayan vahşi bir hayvanın önce görüş alanına sonra da tüfeğinin menziline girmesini bekliyordu. Oysa, böylesine dikkatle kolladığı, avcı takviminde yasal av sınıfına giren bir av değildi; Ulrich von Gradwitz, karanlık ormanda insan avına çıkmıştı.

Gradwitz'in ormanlık bölgeleri çok genişti ve bol av hayvanıyla doluydu; eteklerindeki uçurumlu arazi, barındırdığı av hayvanları açısından ne çok zengindi, ne de orada avlanmak zevkliydi; ama burası, sahibinin büyük bir kıskançlıkla koruduğu toprak parçasıydı. Büyükbabasının devrinden kalma ünlü bir dava, bu toprakları küçük toprak sahipleri olan komşularının yasal olmayan

mülkiyetinden çekip almıştı. Mülkleri elinden alınan taraf, mahkemenin kararına hiçbir zaman boyun eğmemiş, bir düzine kaçak avlanma girişimi ve benzer skandallar üç kuşaktır aileler arasındaki düşmanlığı daha da müzminleştirmişti. Ulrich aile reisi olduktan sonra bu komşu anlaşmazlığı kişisel bir hal almıştı. Dünyada nefret ettiği ve kötülüğünü istediği birisi varsa, o da kavganın mirasını devralan, yorulmak bilmez kaçak avcı ve tartışmalı orman arazisi talancısı Georg Znaeym'di. İki erkeğin birbirine duyduğu kişisel nefret olmasa, aileler arasındaki kavga yatışabilir ya da bir anlaşmaya varılabilirdi; ancak yeni yetmeliklerinde birbirlerinin kanını içmeye yemin etmişler, yetişkinliklerinde de birbirlerinin başına her türlü felaket gelsin diye yatıp kalkıp beddua etmişlerdi. Rüzgârların esip savurduğu bu kış gecesi ise Ulrich, karanlık ormana gözcülük etmeleri için bütün korucularını bir araya toplamıştı. Aradıkları dört ayakb avlar değil, iki arazi arasında cirit attıklarını tahmin ettikleri kaçak avcılardı. Fırtına esnasında genellikle korunaklı kuytuluklarda gizlenen karacalar bu gece deli gibi koşuşturuyorlardı; karanlık saatler boyunca uykuya çekilme âdetinde olan yaratıklar arasında hareket ve huzursuzluk hüküm sürüyordu. Ormanda kesinlikle rahatsız edici bir şeyler vardı ve Ulrich bunun nereden kaynaklandığını tahmin edebiliyordu.

Bir tepenin doruğunda pusuya yatırdığı gözcülerinden ayrıbp yalnız başına dik yamaçlardan aşağılara indi, her yanı bürümüş çalılıkların ara-

sında dolaşıyor, ağaç gövdelerinin arasından bakarak, ıslıklar çalan, gaydasını öttüren rüzgârın ve birbirine çarpan dalların arasından kaçak avcıları duymayı veya görmeyi umuyordu. Bu korkunç gecede, bu karanlık, ıssız yerde Georg Znaeym'e hele bir rastlasaydı, teke tek ve hiçbir tanık olmadan – şu anda hayatta en çok istediği şey buydu. Tam dev bir kayın ağacının çevresinden dolanırken aradığı adamla burun buruna geldi.

İki düşman, uzun, sessiz bir an boyunca birbirlerini ateş saçan gözlerle süzdüler. İkisinin de elinde tüfek, ikisinin de kalbinde nefret, ikisinin de aklında cinayet vardı. Bir hayat boyu süren nefretlerini kusma şansı ellerindeydi. Fakat kendini gemleyen uygarlığın kurallarına uygun olarak yetiştirilen insanoğlu, komşusunu soğukkanlılıkla, tek kelime etmeden öldürme cesaretini kolay kolay bulamaz; ocağına ve onuruna karşı bir saldırı söz konusu olmadığı sürece. Bu tereddüt anı daha yerini eyleme bırakamadan, Doğanın kendi şiddeti ikisini de yere serdi. Fırtınanın tiz çığlığına, tepelerinden gelen, kulakları sağır edici bir gürültü karşılık vermiş ve ikisi de kenara sıçrama fırsatı bulamadan koca kayın ağacı üzerlerine devrilmişti. Ulrich von Gradwitz kendini yerde bulmuştu; bir kolu altında kalıp hissizleşmiş, ötekisi de çatallı dallara kıskıvrak yakalanmıştı, iki bacağı da üzerine binen kütlenin ağırlığı altında hareketsiz kalmıştı. Kalın avcı çizmeleri ayaklarını paramparça olmaktan kurtarmıştı; kırıkları çok ciddi olmamakla bir-

likte, en azından birileri onu kurtarmaya gelinceye kadar yerinden kıpırdayamamayacağı kesindi. Dallar aşağı düşerken yüzünü çizmişlerdi, felaketin genel manzarasına bakabilmek için gözkapaklarına sıçrayan birkaç damla kandan gözlerini kırpıştırarak kurtulmak zorunda kalmıştı. Yanında, normal koşullarda elini uzatsa dokunabileceği kadar yakınında Georg Znaeym yatıyordu, hayattaydı ve debelenmekteydi ama anlaşılan o da kendisi kadar çaresiz bir biçimde yere mıhlanmıştı. Çevrelerinde etrafa dağılan kırık sürgünler ve çatlamış dallardan oluşan bir enkaz vardı.
Hayatta olmaktan dolayı duyduğu rahatlama ve sıkışıp kalmanın acısı, Ulrich'in dudaklarında derin şükürlerle keskin küfürleri buluşturdu. Gözlerinden aşağı süzülen kan yüzünden neredeyse körleşen Georg, bir an debelenmeyi kesip etrafa kulak verdi, sonra kısa, hırıltılı bir kahkaha patlattı.
"Demek ki ölmedin, ölmen gerekirdi halbuki, neyse, gene de kıskıvrak yakalanmışsın ya," diye bağırdı; "hem de nasıl yakalanmışsın. Hah-ha, ne komik, Ulrich von Gradwitz gasp ettiği ormanda tuzağa düşüyor. İşte adalet diye buna derler!"
Bir kahkaha daha patlattı, alayh, vahşi bir kahkaha.
"Ben kendi arazimde tuzağa düştüm," diye karşılık verdi Ulrich. "Adamlarım beni kurtarmaya geldiklerinde, kim bilir, komşu arazide kaçak avlandığın için pişman olan belki de sen olursun, utan, utan."
Georg bir an bir şey demedi. Sonra sakin bir sesle cevap verdi:

"Adamların kurtaracak bir şey bulacaklar mı bakalım? Benim de bu gece ormanda dolaşan adamlarım var, hem de hemen arkamdan geliyorlar, buraya ilk gelen *onlar* olacak ve beni kurtaracaklar. Beni şu allahın belası dalların arasından çekip çıkardıktan sonra şu koca ağaç kütlesini senin üzerine yuvarlayıvermek onlar için çocuk oyuncağı olacak. Adamların bu kayın ağacının altında senin cesedini bulacaklar. Ben de âdet yerini bulsun kabilinden ailene başsağlığı dileklerimi yollayacağım."
"İyi oldu hatırlattığın," dedi Ulrich öfkeden kudurarak. "Adamlarıma on dakika içinde arkamdan gelsinler diye talimat vermiştim, bunun yedi dakikası geçmiştir bile, gelip beni çıkardıklarında da – dediğini hatırlayacağım. Şu farkla ki, sen arazimde kaçak avlanan biri olduğun için benim senin ailene başsağlığı mesajı yollamam pek yakışık almaz sanırım."
"İyi," diye hırladı Georg, "iyiii. Bu kavgayı sen, ben ve adamlarımız, ölümüne hırlaşarak halledeceğiz, bu ancak öyle hallolacak, aramıza hiçbir allahın belası giremeyecek. Öl, geber Ulrich von Gradwitz."
"Aynen sana iade ediyorum Georg Znaeym, orman hırsızı, av yiyici."
Her iki adam da kendilerini bekleyen muhtemel bir yenilginin hıncıyla konuşuyordu, çünkü her ikisi de, adamlarının kendilerini arayıp bulmasının epey zaman alabileceğinin farkındaydı; hangilerinin daha önce kaza mahalline varacağı tamamen şansa kalmıştı.

İkisi de, onları yere mıhlayan ağaç enkazından kurtulmak için yararsız çırpınmaya bir son vermişti. Ulrich çabalarını, kısmen serbest olan kolunu paltosunun cebinden içki matarasını alabilecek kadar gövdesine yanaştırmakla sınırlandırmıştı. Bu işi başarmış olsa bile, tıpayı açması ve içkiyi boğazından aşağı akıtması epeyce bir vaktini aldı. Ama nasıl da ilaç gibi gelmişti içki! Berrak bir kıştı, daha pek az kar yağmıştı, bu nedenle orman mahpusları, yılın o mevsiminde olması gerekenden daha az üşüyorlardı; gene de içki yarab adamın içini ısıtıp onu kendine getirmişti. Acı ve eza dolu inlemeleri zorlukla bastırmaya çalışan düşmanının yattığı yere, içinde kıpırdayan bir merhamet duygusuyla baktı.

"Sana doğru atsam erişebilir misin şu mataraya?" diye sordu Ulrich birden; "İçinde iyi şarap var, olabildiğince rahatlasak iyi olur. İçelim, ikimizden biri bu gece ölecek olsa bile."

"Hayır, önümü göremiyorum; gözlerimin etrafı pıhtılaşmış kanla öyle bir doldu ki," dedi Georg, "hem ayrıca ben düşmanımla şarap içmem."

Ulrich birkaç dakika, sesini çıkarmadan yattığı yerden rüzgârın bezgin iniltisini dinledi. Kafasında yavaş yavaş bir fikir biçimlenip gelişiyordu, acıyla ve bitkinlikle didişen adama dönüp her bakışında daha da güçlenen bir fikir. Ulrich'in kendisinin de hissettiği acı ve uyuşma içinde, o eski, dinmek bilmez nefret yavaş yavaş hafifler gibi olmuştu.

"Komşu," dedi sonunda, "adamların geldiğinde istediğini yap. Hakkındır. Fakat bana gelince, ben fikrimi değiştirdim. Buraya ilk varan benim

adamlarım olursa ilk seni kurtaracaklar, sanki benim misafirimmişsin gibi. Ömrümüz boyunca, ağaçlarm hafif bir rüzgârda bile dik durmayı beceremedikleri şu aptal orman parçası için didiştik durduk. Gece gece şurada yatarken düşündüm de, epeyce budalalık ettik; hayatta sınır kavgasında galip çıkmaktan daha faydah işler var. Komşu, eğer sen de benim gibi bu eski kavgayı geçmişe gömersen ben... seninle dost olacağım."

Georg Znaeym o kadar uzun süre sesini çıkarmadı ki, Ulrich onun belki de acıları yüzünden bayılıp kaldığını düşündü. Znaeym neden sonra ağır ağır, kesik kesik konuşmaya başladı.

"Pazar meydanına birlikte gidecek olsak çevredeki herkesin gözleri nasıl da yuvalarından uğrar, değil mi. Hayatta hiç kimse bir Znaeym'le bir von Gradwitz'in dostluk ettiğini görmemiştir. Aramızdaki davayı bu gece burada bitirsek orman ahalisi arasında nasıl da sulh olur. Topraklarımızdaki insanlar arasında barış yapmaya kalkışsak kim mâni olabilir ki, araya kim girebilir ki... Gelir yılbaşı gecesini benim evimde geçirirsin, ben de gün olur gelir senin çatın altında yer içerim... Beni ava davet etmedikçe, arazinde tek bir kurşun bile atmam; sen de gelir benimle birlikte, sazlıklarda, av kuşlarının bol olduğu yerlerde avlanırsın. Barış yapmak istediğimizde bize engel olabilecek kim var ki etrafta. Hayatım boyunca senden nefret etmekten başka bir şey düşünmedim, ama sanıyorum şu son yarım saat içinde ben de fikrimi değiştirdim... Sen de bana mataranı verdin... Ulrich von Gradwitz, senin dostun olacağım."

İki erkek bir lahza sustular, bu dramatik barışmanın yol açacağı olağanüstü değişiklikleri akıllarından geçirdiler. Soğuk, kasvetli ormanda, üzerlerindeki çıplak dalların arasından kırbaç gibi şaklayarak bir esip bir duran ve ağaç gövdelerinin çevresinde ıslıklar çalan rüzgârla birlikte, yere yatmış her ikisine de kurtuluşu getirecek, imdatlarına yetişecek kurtarıcıları bekliyorlardı. Her ikisi de ilk gelenlerin kendi adamları olmasına dua ediyordu, böylelikle artık dost olmuş düşmana onurlu davranışı ilk gösteren kendisi olacaktı.
Derken, rüzgâr biraz dinince, Ulrich sessizliği bozdu.
"Bağırarak yardım isteyelim," dedi; "bu sessizlikte sesimizi duyurabiliriz belki."
"Ağaçlarla çalılıkların ötesine geçmez," dedi Georg. "Ama deneyelim. Birlikte, haydi."
İkisi de seslerini yükseltip uzun bir av çağrısı yolladılar.
"Birlikte bir kere daha," dedi Ulrich bir iki dakika geçince. Sesine cevap veren bir ses duymayı ummuştu, ama boşuna.
"Bu kez bir şey duydum galiba," dedi Ulrich.
"Lanet olası rüzgârdan başka bir şey duymadım," dedi Georg bağırmaktan kısılmış sesiyle.
Birkaç dakika sessizlik oldu gene, derken Ulrich sevinçle haykırdı.
"Ormanın içinden gelen karaltılar görüyorum. Benim indiğim yoldan, yamaçtan aşağı doğru iniyorlar."
İkisi de avaz avaz bağırmaya koyuldu, bağırabildiklerince.

"Duydular bizi. Durdular. Şimdi bizi gördüler. Yamaçtan aşağı, bize doğru koşuyorlar," diye bağırdı Ulrich.
"Kaç kişiler?" diye sordu Georg.
"Tam seçemiyorum," dedi Ulrich; "dokuz ya da on."
"O zaman seninkiler olmalı," dedi Georg; "benim yanımda yalnızca yedi kişi vardı."
"Son hızla geliyorlar, aferin çocuklara," dedi Ulrich hoşnut bir sesle.
"Senin adamlar mı?" diye sordu Georg. "Senin adamların mı?" diye sabırsızca tekrarladı Ulrich'ten cevap gelmeyince.
"Hayır," dedi Ulrich gülerek; pis bir korkunun zıvanadan çıkardığı bir adam gibi budalaca gülüyordu, çeneleri birbirine vurarak.
"Kimler peki?" diye sordu Georg; ötekinin görmemek için dünyaları vereceği şeyi görmek için gözlerini zorlamaktaydı.
"*Kurtlar.*"

İçindekiler

Babil Kitaplığı

1/ *P'u Sung-ling, Konuk Kaplan* [C. Hakan Arslan]
2/ *Saki, Lady Anne Susuyor* [Fatih Özgüven]
3/ *Beckford, Vathek* [İsmail Yerguz]
4/ *Cazotte, Aşık Şeytan* [İsmail Yerguz]
5/ *London, Midas'ın Müritleri* [Fahri Öz]
6/ *Chesterton, Apollon'un Gözü* [Çiçek Öztek]
7/ *Wells, Duvardaki Kapı* [Ülker Erzurumluoğlu]
8/ *Papini, Kaçan Ayna* [Şadan Karadeniz]
9/ *Stevenson, Sesler Adacığı* [Handan Balkara]
10/ *Wilde, Lord Arthur Savile'in Suçu* [Fatih Özgüven]
11/ *Kipling, Dilek Evi* [İrem Kutluk]
12/ *Villiers de L'Isle-Adam, Son Şenliklerin Davetlisi* [Işık Ergüden]
13/ *Meyrink, Kardinal Napellus* [Zehra Aksu Yılmazer]
14/ *Poe, Çalınan Mektup* [Tomris Uyar]

Hector Hugh Munro...
Munro soyadını köklü bir İskoç ailesinden,
Farsçada kadeh sunan anlamına gelen
Saki takma adını ise Rubailer'*den almıştır.*
Acı çektiği ve çok şey öğrendiği İngiltere,
orta sınıfın en büyük uğraşısı olan can
sıkıntısını tertiplemek ve sonsuza dek
birtakım alışkanlıkları tekrarlamak
demek olan Victoria dönemi İngilteresiydi.
Munro, İngilizlere özgü acı bir
nüktedanlıkla o dönem toplumunu hicvetti.
Kozmopolit bir yaşam süren Saki,
1914 yılında, kırk dört yaşındayken
İngiltere'nin Fransa'ya gönderdiği
yüz gönüllü asker arasında yer aldı.
Er olarak katıldığı savaşta, 1916 yılının
kışında Beaumont-Hamel saldırısında
vurularak öldü. Son sözlerinin "Put out
that bloody cigarette" *olduğu söylenir.*
Savaşa gönderme yapmış olması
muhtemeldir.

Jorge Luis Borges

Franco Maria Ricci